

JÖNKÖPING UNIVERSITY

School of Health and Welfare

”Det är samma frågeställningar som tidigare, fast på internet!”

Om kuratorer på ungdoms- och STI-mottagningars
förhållningssätt till ungdomars lärande om sexualitet på
internet

EXAMENSARBETE

HUVUDOMRÅDE: *Socialt arbete*

FÖRFATTARE: *Agnetha Andersson och Sofia Grane*

EXAMINATOR: *Klas Borell*

JÖNKÖPING 2017 Maj

Abstract

Title: Approaches towards adolescents learning about sexuality on the internet, from a counselors perspective

The use of internet for sexual activities among adolescents has not always been well received by society, due to the risks that it is associated with. The following thesis examines the attitudes and approaches of counselors at youth clinics and STI-clinics, when encountering adolescent's questions pertaining to sexuality on the internet. Data was collected through a qualitative survey using semi-structured interviews. Counselors from different regions in Sweden were approached whereof 3 from STI-clinics and 7 from youth-clinics chose to participate. A social constructive theory was used to analyze the result. The results of this study showed that counselors experience the internet as an implement for adolescents when learning about sexuality. It can provide a sense of not being alone by allowing them to get in contact with like-minded and share experiences. Internet can further function as a gateway to reach out to groups of clients that would not come to a physical meeting. Adolescents exploring their sexuality on the internet has resulted in a renewed professional approach, wherein a heavier emphasis than before is laid upon: (A) inquiring about internet-usage among their adolescent clients, (B) supporting them without condemning, (C) examining the prior knowledge of the clients in the meeting. Well-known social problems are taking place in new forms of expression over the internet, thus it's crucial for professionals and adults to understand this development.

Key words: sexuality, adolescents, internet, learning, youth clinic

Sammanfattning

Ungdomars internetanvändning för sexuella aktiviteter har inte alltid tagits väl emot av samhället, på grund av riskerna som följer med det. Följande studie undersöker kuratorer på ungdoms- och STI-mottagningars förhållningssätt och inställningar i bemötandet av ungdomar och deras frågor om sexualitet på internet. Data insamlades med hjälp av kvalitativa semi-strukturerade intervjuer. Kuratorer från olika regioner i Sverige tillfrågades varav 3 stycken från STI-mottagningar och 7 från ungdomsmottagningar valde att delta. En socialkonstruktionistisk teori valdes för att analysera datamaterialet. Resultatet av studien visar att kuratorer upplever att internet kan fungera som ett verktyg för ungdomar i deras lärande om sexualitet. Genom att komma i kontakt med likasinnade och dela erfarenheter, kan internet bidra med en känsla av att inte vara ensam. Vidare kan internet fungera som ett verktyg för att nå ut till fler grupper av klienter som annars inte hade tagit sig till ett fysiskt möte. Att ungdomar utforskar och lär sig om sexualitet på internet har resulterat i ett förnyat förhållningssätt och bemötande hos kuratorer, varav en större tyngd än tidigare läggs vid: (A) att fråga om internetanvändning hos deras klienter, (B), att stötta dem utan att anklaga och (C) undersöka förkunskaper hos klienterna i mötet. Tidigare välkända sociala problem tar plats i nya former och uttryck på internet och det är därför av relevans för professionella och vuxna att förstå den utvecklingen.

Nyckelord: sexualitet, ungdomar, internet, lärande, ungdomsmottagning

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
2. Bakgrund	7
2.2 Ungdomar och sexualitet	8
2.3 Preventivt arbete för sexuell hälsa i Sverige	9
2.3.1 Vilka förebyggande insatser efterfrågar ungdomar?	10
2.3.2 Ungdomsmottagningen	10
2.3.3 Smittspårning	12
2.4 Ungdomars lärande om sexualitet utanför internet	12
2.4.1 Lärande via skola och ungdomsmottagning	13
2.4.2 Den sociala omgivningens betydelse	13
2.5 Sexualitet och internet	14
2.5.1 Möjligheter och risker med internetanvändning för sexuella aktiviteter	15
2.5.2 Användning av internet och sociala medier bland ungdomar	15
2.5.3 Ungdomars lärande om sexualitet på internet	17
3. Teorianknytning	18
3.1 Sexuella skript	18
3.2 Triple A	20
3.3 Användning av teorierna i studien	21
4. Metod	22
4.1 Val av forskningsdesign	22
4.2 Urval	23
4.3 Intervjuer	23
4.4 Kvalitativ analys av insamlade data	24
4.5 Forskningsetisk diskussion	25
4.7 Presentation av kuratorer	27
5. Resultat och analys	28
5.1 Att inte vara ensam	28
5.1.1 Analys	30
5.2 Tillgänglighet till information - på gott och ont	31
5.2.1 Analys	35
5.3 "Kan vi nå vissa som inte kommer till mötet?"	36
5.3.1 Analys	38
5.4 Ett förnyat förhållningssätt och bemötande hos kuratorer	39
5.4.1 Analys	41
5.5 Ungdomars förkunskaper påverkar mötet	42
5.5.1 Analys	44
5.6. Att våga fråga ungdomar om deras internetanvändning	45
5.6.1 Analys	46
5.7 "De behöver stöd istället för anklagande"	47
5.7.1 Analys	48
6. Slutdiskussion	49
6.1 Centrala fynd	50
6.2 Fyndens begränsningar	51

6.3 <i>Slutsatser</i>	52
6.4 <i>Vidare forskning</i>	53
7. Bilaga 1	54
8. Bilaga 2	55
9. Referenslista	57

1. Inledning

För de flesta ungdomar i Sverige är internet och interaktiva medier ett vanligt inslag i vardagen. Idag har 98 % av alla 13-18-åringar en egen mobiltelefon. I samma åldersgrupp använder 95 % av dessa dagligen internet (Statens medieråd, 2015). För många ungdomar är den nya tekniken förenat med positiva upplevelser. Negativa erfarenheter finns men beskrivs i jämförelse med den totala användningen som små. Digitala medier har inneburit stora möjligheter att skapa kontakt och utveckla relationer samtidigt som informationsinhämtning blivit enklare än någonsin (Ungdomsstyrelsen, 2011). Sexualitet är ett tidigare förbjudet område i vuxenvärlden men som med internets hjälp blivit lättillgängligt för både barn och ungdomar. Att många ungdomar är nyfikna och har behov för att utforska sin sexualitet är ingenting nytt. Internet har för många inneburit en plats för just detta. Utan att behöva oroa sig för gruppsyck eller skambeläggande från omvärlden går det att anonymt ställa frågor, söka efter information om sexualitet, uttrycka sig själv och experimentera med sin lust (Daneback & Löfberg, 2011). Detta innebär ett helt nytt sätt att kommunicera på, ett sätt som annars kanske hade känts omöjligt att göra offline. Tröskeln för att ta kontakt och våga prata om sexualitet sänks och detta upplevs ofta som positivt av ungdomar (Hägström-Nordin & Mattebo, 2016).

Ungdomars internetanvändning har inte alltid tagits väl emot av vuxenvärlden. Oron över vad ungdomar gör på internet har dominerat den kulturella debatten sedan mitten av 1990-talet och fortsätter att vara ett aktuellt ämne (Pascoe, 2011). Oönskad spridning av bilder och filmer och skeva informationsflöden är några få av många faror som associeras med användningen av internet för sexuella aktiviteter. Men lite kunskap finns kring konsekvenserna av sexuella aktiviteter på internet och ännu mindre om hur det påverkar ungdomars sexualitet och deras liv (Daneback & Ross, 2011).

I rapporten *Jag syns jag finns* (Ungdomsstyrelsen, 2010) framkommer det att många ungdomar inte känner igen sig i den bild av ungdomar och internet som förmedlas i medierna. Många upplever dessutom att riskerna med användningen av internet har ett överdrivet fokus. Enligt Gärddedal och Nathorst-Böös (2009) är den kritiska bilden som vuxenvärlden och medier framställer ett problem för ungdomar som faktiskt råkar illa ut på internet. Det kan leda till att ungdomar själva tvingas ta på sig ansvaret och bli skuldbelagda om de blir utsatta. Ungdomsstyrelsen (2010) menar att en brist av kunskap och förståelse hos professionella leder till att ungdomar undviker att söka hjälp. Samtidigt

framkommer det att ungdomar upplever en brist på kunskap hos vuxna om ungdomars medievardag och livet på internet (Ungdomsstyrelsen, 2010:29):

I allting annat så verkar det alltid finnas vuxna som kan lite bättre och kan ge tips och råd men just det här med internet så känns det som det är vi ungdomar som kan det här. De vuxna har ingen koll så därför kan man inte få det stödet heller då är det rätt skönt att det kommer en föreläsare som har koll på ungdomars sida. (Tjej, 15 år)

För ungdomar är det helt naturligt att röra sig i digitala miljöer. Av den anledningen finns det en generationsklyfta att ta hänsyn till. Teknikens framfart har skapat en kulturkrock mellan de som upplevt internets framväxt och de som växt upp eller fötts in i ett samhälle präglad av internet (Ungdomsstyrelsen, 2010). Ikonomis Svedmark och Nyberg (2009) anser att vuxna bör sträva efter att anta ungdomars perspektiv istället för att provoceras av deras annorlunda nätvanor. De flesta ungdomar är riskmedvetna, har utvecklat egna strategier för att minska riskerna på nätet, och besitter kapacitet att avgöra kvalitén på källor (Simon & Daneback, 2013). Innebär det att ansvaret kan läggas över på ungdomarna själva? Om svaret är nej, på vilket sätt kan vuxna förmedla kunskap om internet som ungdomar inte redan känner till?

Som blivande socialarbetare har vi förhoppningar om att i framtiden kunna arbeta klientnära med ungdomar eller unga vuxna i frågor rörande sexualitet. Det är ett område som intresserar oss båda. Trots en lång tradition i Sverige av att arbeta med dessa frågor får sexologi begränsad uppmärksamhet inom socionomutbildningen och andra liknande utbildningar. Femton år efter internets genombrott förekommer heller ingen diskussion om internet och sexualitet i grundutbildningar. Många socionomer arbetar klientnära med ungdomar i olika former av verksamheter: socialtjänst, fritidspersonal, ungdomsmottagning, skola och sjuk- och hälsovård. Av den anledningen anser författarna att sexrelaterade frågor bör ges större utrymme för diskussion. Förhoppningsvis väcker följande studie ett större intresse för ungdomars lärande om sexualitet och hur den processen ser ut idag. Samtidigt önskar vi att studien ska bidra med kunskap som kan användas av andra professionella som på olika sätt arbetar med att möta och stötta ungdomar i frågor om sexualitet.

1.2 Syfte

Syftet med följande studie är att undersöka om, och så fall på vilket sätt, kuratorer på STI-mottagningar och ungdomsmottagningar upplever att internet kan vara ett verktyg för ungdomar att lära sig om sexualitet. Vidare önskar författarna undersöka kuratorers inställningar och förhållningssätt till området.

1.3 Frågeställningar

Studien ämnar besvara följande frågeställningar:

Kan internet vara ett verktyg för ungdomar att lära sig om sexualitet, enligt kuratorer? Och i så fall, på vilket sätt?

Vilka förhållningssätt och inställningar till området internet och sexualitet har kuratorer i mötet med ungdomar?

2. Bakgrund

I följande del presenteras en kunskapsöversikt av tidigare forskning om sexualitet med fokus på ungdomar och internet. Den forskning som funnits sträcker sig tillbaka till början på 90-talet och belyser främst hur och varför ungdomar använder sig av internet som en källa till sexualitet. Fokus i forskningen som hittats ligger främst i riskerna med användningen av internet för sexuella aktiviteter, något som har börjats att problematiseras under de senaste åren. Författarna upplever att den forskning som hittats tenderar att klumpa ihop gruppen ungdomar utan närmare reflektion. I en del fall benämns ungdomar med flera typer av beteckningar: unga, tonåringar, ung vuxen och barn med flera. I följande studie kommer begreppet ungdomar att användas konsekvent. Den främsta gemensamma nämnaren för ungdomar är åldern, men i gruppen finns likväl ett brett åldersspann. Ur ett svenskt ungdomspolitiskt perspektiv är den primära åldersgruppen 13–25 medan internationell ungdomspolitik definierar alla människor upp till 25 år som ungdomar, och ibland även äldre (Ungdomsstyrelsen, 2011). Socialstyrelsen har dock sin egen definition där alla under 18 år betecknas som barn. Motsvarande definition av ungdomar finns inte i Socialtjänstlagen (SFS 2001:453). Således är *ungdomar* ett svårdefinierat och komplext begrepp att använda sig av. Fortsättningsvis används begreppet ungdomar utifrån det svenska ungdomsperspektivet. I så stor utsträckning som möjligt har ett försök gjorts att

använda litteratur som handlar om ungdomar mellan 15–20 med motivering att dessa åldrar varit vanligast förekommande hos nästan samtliga kuratorer. Författarna vill dock understryka svårigheten i att finna forskning för en sådan specifik ålderskategori. Ungdomar är en stor heterogen grupp och det är därför viktigt att ha detta i åtanke under läsning av följande studie.

2.2 Ungdomar och sexualitet

Att kunna handskas med sexualiteten anses vara en av livets väsentligaste uppgifter och har en stor betydelse i ungdomsåren. Sexualitet är ett mångfacetterat begrepp som inbegriper sex, identitet och könsroller, genus, sexuell läggning, erotik, njutning, intimitet och reproduktion. Det är en integrerad del i varje människas liv som kan uttryckas och upplevas i form av tankar, fantasier, attityder, värderingar, beteenden, praktik, roller och relationer. Samtliga av dessa dimensioner är inkluderade i sexualitet, men alla är inte alltid upplevda eller uttryckta. Vidare påverkas sexualitet av interaktionen med biologiska, psykologiska, socioekonomiska, politiska, kulturella, legala, historiska, religiösa och spirituella faktorer (World Health Organization, 2015). Utvecklingen av sexualitet i ungdomen handlar om allt från pubertetsutveckling och fysiska förändringar till relationsskapande med andra människor (Magnusson, 2016). Positiva sexuella relationer kan spela en avgörande roll för ungdomars sociala kompetens såväl som självkänsla. Förutom biologiska förändringar påverkas även identiteten under tonårsperioden. Det är en tid fylld av reflektion över den sexuella läggningen och identiteten. Många ungdomar börjar utforska sin kropps möjligheter och intressera sig för andras (Riksförbundet för sexuell upplysning, 2010). Onani är den vanligaste sexuella handlingen bland ungdomar och de flesta har haft sin första sexuella upplevelse med sig själv. Vid sjutton års ålder har ungefär hälften haft samlagsdebut i Sverige (ibid). Samtidigt som ungdomar och sexualitet är ett område av glädje, nyfikenhet och njutning, förknippas det också med känslor av oro och rädsla. Krav, förväntningar och normer från vuxenvärlden, vänner, religion, media och kultur gör ungdomars sexualitet till ett område värt att problematisera och diskutera.

Ungdomar och sexualitet har sedan länge varit ett ämne som associerats med risker och faror. Övergången till 2000-talet har dock antytt en förändring i diskursen. Fokus i senare amerikansk forskning har snarare flyttats till att beskriva ungdomars sexualitet som en naturlig del av den mänskliga utvecklingsprocessen. Tolman och McClelland (2011) använder sig av beteckningen *“normative adolescent sexuality development”* för att förklara

sexualitet som någonting förväntat och normativt, det vill säga att sexualitet är något som alla förväntas växa upp med. Genom att tala om ungdomars sexualitet som ett naturligt fenomen tillåts positiva aspekter att inkluderas i forskning. Harden (2014) trycker på samma sak i sin artikel "*A Sex-Positive Framework for Research on Adolescent Sexuality*". Utifrån ett riskperspektiv beskrivs ungdomar och sexualitet som avvikande och socialt problematiskt. En sådan retorik är vanligt förekommande inom utbildningsväsendet där de psykologiska och fysiska farorna med sex lyfts fram: oönskade graviditeter, könssjukdomar, övergrepp och trauman. Inte sällan beskrivs sexuellt aktiva ungdomar som ungdomar med potentiella riskbeteenden och som ett hot mot folkhälsan där det eftertraktade idealet är att vänta eller helt avstå från att ha sex tills giftermål. Samma typ av information framkommer från Pascoe (2011) där avhållsamhet från sex är ett alternativ som lärs ut under sex- och samlevnadsundervisning i amerikanska skolor. Harden (2014) önskar utmana slutsatser om att ungdomars sexualitet nödvändigtvis skulle innebära negativa psykologiska och fysiologiska konsekvenser. Genom att vidkännas ungdomars upplevelser av njutning, lust, intimitet och sexuella erfarenheter skapas en djupare förståelse av deras sexuella hälsa (ibid).

2.3 Preventivt arbete för sexuell hälsa i Sverige

I Sverige finns en lång tradition av att arbeta preventivt för att främja den sexuella hälsan (Häggström-Nordin & Mattebo, 2016). Enligt Regeringen (2008) ska det preventiva arbetet beakta sexualitetens betydelse för ungdomars självkänsla, identitetsutveckling och välbefinnande. Ett specifikt fokus ska ligga i att förebygga riskerna med oskyddat sex men även betydelsen av att ta ansvar och visa hänsyn till andra människor. Den här informationen ska ungdomarna kunna ta del av via ungdomsmottagningar, skola, studenthälsa och andra liknande verksamheter. Ungdomar ska beaktas som en heterogen grupp och av den anledningen bör insatser anpassas utifrån specifika behov och resurser (Regeringen, 2008). I Sverige finns olika former av nationella styrdokument för det förebyggande hälsoarbetet: Hälso- och sjukvårdslagen, Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder och Folkhälsopropositionen (Folkhälsomyndigheten, 2014). I Regeringens proposition från 2008 finns elva olika målområden varav det åttonde målområdet betonar vikten av att främja sexuell hälsa bland ungdomar. Målområdet motiveras med att uppväxten lägger grunden för synen och förutsättningarna på det fortsatta sexuallivet.

2.3.1 Vilka förebyggande insatser efterfrågar ungdomar?

UngKAB09 är en studie om kunskap, attityder och sexuella handlingar bland ungdomar (Tikkanen, Abelsson & Forsberg, 2011). I rapporten framkommer det att insatser som majoriteten av ungdomarna i studien efterfrågat är lättillgängliga ungdomsmottagningar, kondomutdelning på mötesplatser och information om sexuell hälsa på internet (ibid). Möjligheten att chatta med en rådgivare på internet efterfrågas och betydligt fler vill göra detta snarare än att ha ett personligt möte eller samtal över telefon. Knappt en fjärdedel av ungdomarna vill ha en samtalskontakt med någon professionell. I gruppen homo- och bisexuella personer under 20 år är erfarenheterna av att ta emot information om sexuell hälsa från sajter på nätet, broschyrer, gratis kondomer och samtal med professionella, vanligare än övriga svarande (ibid). En uppföljande studie till UngKAB09 publicerades av Folkhälsomyndigheten i maj 2017 och heter UngKAB15. Det är Sveriges största studie om sexualitet och hälsa bland *unga* i åldern 16-29 år. Studien väljer att använda begreppet *unga* och ger en relevant bild av deras kunskap, attityder och beteenden om sexualitet och hälsa. I UngKAB15 beskrivs preventivmedel, gratis kondomer och mer kunskap om fertilitet och graviditet som de tre vanligaste insatserna som *unga* efterfrågar. Därefter efterfrågas mer kunskap om könssjukdomar, kroppen och hur det går till att beställa klamydiatest på nätet (Folkhälsomyndigheten, 2017).

2.3.2 Ungdomsmottagningen

Ungdomsmottagningen fungerar som en offentligt stödjande funktion åt ungdomar i sex- och samlevnadsfrågor. Årligen besöker mer än 200 000 ungdomar i åldern 12 till 25 Sveriges mottagningar med frågeställningar om preventivmedel, oönskade graviditeter, sexuellt överförbara sjukdomar, kroppsutveckling och sexuella relationer. (Kånhols, Magnusson & Alehagen, 2011). Stöd- och informationssamtal sker dels på individ- och gruppnivå och dels i form av utåtriktat arbete, vanligtvis riktat mot skolor. Det övergripande verksamhetsmålet är att främja fysisk och psykisk hälsa, stötta ungdomar i deras identitetsutveckling och motverka oönskade graviditeter och könssjukdomar (ibid). Enligt Föreningen För Sveriges Ungdomsmottagningar, FSUM, ska verksamheten bedrivas med ett normkritiskt förhållningssätt där alla ungdomar ska känna sig välkomna oavsett biologiskt och juridiskt kön, könsuttryck, könsidentitet, etnicitet, religion, eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder. Stödet ska dock

rikta sig främst till ungdomar och unga vuxna i åldrarna 12-25 men inte vara låsande i den nedre åldersgränsen. Det finns även särskilda HBTQung-mottagningar med utbildad personal kring HBTQ-frågor (Föreningen För Sveriges Ungdomsmottagningar, 2015). HBTQ syftar på paraplybegreppet för homosexuella, bisexuella (sexuell läggning) och transpersoner (definition och uttryck av kön) och personer med queera uttryck och identiteter. Queer kan handla om sexuell läggning, könsidentitet, sexuell praktik men också ett sätt att inta ett kritiskt förhållningssätt till normer (RFSL, 2015).

I november 2008 invigdes den virtuella ungdomsmottagningen UMO.se. Målet var att erbjuda unga personer i åldrarna 13-25 en möjlighet till kvalitetssäkrad information, kunskap och rådgivning kring sexuell och reproduktiv hälsa samt kring relationer och psykisk hälsa. På webbsidan finns bland annat en frågetjänst där besökarna har möjlighet att ställa frågor till hälso- och sjukvårdspersonal med relevant utbildning och erfarenhet. De flesta som ställer frågor är mellan 15-16 år varav 65 % är tjejer. De flesta frågor som ställs gäller sex, killars och tjejers underliv och skydd mot graviditet (Socialstyrelsen, 2009b). Under våren 2017 lanserades Youmo.se, en motsvarighet till UMO.se som riktar sig till nyanlända ungdomar i åldrarna 13-20. Youmo.se har information om hälsa och jämställdhet och finns översatt till arabiska, somaliska, tigriska, dari, engelska samt lätt svenska (UMO.se, 2017).

En stor utmaning för ungdomsmottagningarna är att nå alla ungdomar, vilket framkommer i UngKAB15 då främjande och förebyggande insatser i huvudsak når unga tjejer. Av de 200 000 ungdomar som besöker ungdomsmottagningarna varje år är cirka 85 % tjejer (Wiksten-Almströmer, 2006). Enligt Folkhälsomyndigheten (2017) behöver hälsofrämjande insatser åtgärdas så att de når en större grupp av ungdomar och anpassas mer utifrån behov. Framförallt behöver killar involveras mer i arbetet för att de ska kunna skydda sig och sin partner mot graviditet och sexuellt överförbara infektioner om så behövs. Vidare argumenteras det i UngKAB15 att killar behöver få en större möjlighet att diskutera sina frågor och få information utifrån sina egna förutsättningar, ungefär på samma sätt som tjejer får vid rådgivning om preventivmedel. Fler anpassade samtal för killar kan motverka negativa stereotypa maskulinitetsnormer men även för att bryta spridningen av klamydia bland ungdomar (Folkhälsomyndigheten, 2017). I en schweizisk studie intervjuades tolv killar i åldrarna 16-20. Resultatet visade att killarna ansåg att det inte finns tillräckligt naturliga skäl för dem att söka sig till en ungdomsmottagning, i

jämförelse med tjejer som söker hjälp för preventivmedel och graviditet (Akre, Michaud & Suris, 2010).

2.3.3 Smittspårning

Smittspårning sker vanligtvis på så kallade STI-mottagningar, där STI står för sexually transmitted infections. Dessa mottagningar arbetar med undersökning och behandling av sexuellt överförbara infektioner och är en viktig aktivitet i såväl bekämpningen av smittsamma sjukdomar som det preventiva arbetet. Den behandlande läkaren har ansvaret att utföra smittspårningen men kan delegera uppgiften till annan hälso- och sjukvårdspersonal med särskild kompetens inom området som till exempel en barnmorska eller kurator. Smittspårningen bygger på ett möte mellan patienten och den personen som ska utföra spårningen. Huvudsyftet är att med patientens hjälp finna andra personer som kan vara smittade och på så sätt förhindra att fler personer blir smittade. Samtalet innehåller individuell rådgivning där patienten får information om sexuellt överförbara infektioner för att undvika att smittan förs vidare. Vid smittspårning av ungdomar under 18 år sker ofta ett samarbete med personal på ungdomsmottagning (Socialstyrelsen, 2008).

2.4 Ungdomars lärande om sexualitet utanför internet

Följande studier presenterar data på hur och varifrån ungdomar lär sig om sexualitet från skola, ungdomsmottagning och den sociala omgivningen. Det ska dock understrykas att lärandeprocessen ser olika ut beroende på miljö, tid och kontext. I Chile är de primära källorna till sexualkunskap för ungdomar föräldrar, lärare och vänner medan andrahandskällor är internet och professionella rådgivare (Macintyre, Montero Vega & Sagbakken, 2015). I Sverige ser det annorlunda ut där internet och ungdomsmottagningen är den främsta källan enligt Folkhälsomyndigheten (2014). Forskning från USA visar att endast 14 % av grundskolorna erbjuder en övergripande sex- och samlevnadsundervisning (Pascoe, 2011). Detta antas vara en följd av de djupt rotade kulturella och religiösa normer som finns kring ungdomar och sexualitet på en samhälls nivå. I sin tur påverkar dessa normer vilken typ av information som ungdomar får ta del av via skolor och ungdomsmottagningar (Hall Stidham, Sales McDermott, Komro & Santelli, 2016).

2.4.1 Lärande via skola och ungdomsmottagning

Många ungdomar upplever idag att de har en bristfällig kunskap om sex- och samlevnadsfrågor och att de inte får tillräckligt med stöd. Sexualkunskap blev obligatoriskt i de svenska skolorna 1956 och idag ska ungdomar vid femton års ålder ha fått kunskap om kroppens sexuella funktioner, preventivmedel och könssjukdomar (Kånholms, Magnusson & Alehagen, 2011). Två av tre killar mellan 15 och 19 år anger skolan som en viktig källa, trots att endast en av fem bedömer skolans sex- och samlevnadsundervisning som bra eller mycket bra (ibid). Samtidigt skriver Tikkanen, Abellsson och Forsberg (2011) att många elever är nöjda med sin sex- och samlevnadsundervisning i skolan. De beskriver även att grupper som inte definierar sig utifrån kön upplever sexualkunskapen som bristfällig och att mängden är mindre, än vad andra grupper upplever den vara (ibid). Detta kan bero på att ungdomar bedömer deras sex- och samlevnadsundervisning som bra när den relaterar till deras egna intressen (Simon & Daneback, 2013). Samma resultat framkom i forskning från Chile där heteronormativ sexualkunskap fått ungdomar med andra sexuella läggningar att känna sig exkluderade (Macintyre et al., 2015). Vad gäller resultatet från UngKAB15 ansåg 49 % av respondenterna att de fått tillräckligt med kunskaper från skolan för att ta hand om sin sexuella hälsa medan 44 % ansåg att de fått för lite kunskaper (Folkhälsomyndigheten, 2017).

I en svensk studie genomförd 2011 framkom att ungdomar i åldrarna 14-16 tycker att ungdomsmottagningens sexualkunskap är ett bra komplement till skolans sex- och samlevnadsundervisning (Kånholms, Magnusson & Alehagen, 2011). Många av ungdomarna i studien upplevde sexualkunskapen i skolan som bristfällig eller pinsam till följd av att lärarna inte hade vana av att prata om sex och samlevnad. Personalen på ungdomsmottagningarna uppfattades som kompetent och med en förmåga att skapa en trygg atmosfär där ungdomarna öppet vågade tala om ämnet och ställa frågor (ibid). Ungdomar som besökt ungdomsmottagningar har visat sig besitta mer kunskap om sexuell och reproduktiv hälsa än de som aldrig varit på en ungdomsmottagning (Kånholms, Magnusson & Alehagen, 2011).

2.4.2 Den sociala omgivningens betydelse

För att kunna förstå ungdomar, deras sexuella erfarenheter och utveckling måste processen beskrivas ur ett sociologiskt och kontextuellt perspektiv. Enligt Tolman och McClelland (2011) kan den omgivande kontexten som ungdomen lever i kan brytas ned i olika delar:

bostadsområde, familjesituation, religion, omgivande samhälle och kultur. Tillsammans formar dessa ungdomars sexuella identitet och utveckling. Vänner anses spela en avgörande roll när det gäller ungdomars sexuella utveckling och hur beteenden, attityder och värderingar formas. I och med att ungdomar börjar vända sig till sina vänner i frågor om sex och sexualitet sker en förflyttning från familj, föräldrar och vuxna. Förflyttningen innebär att ungdomar befinner sig i sociala nätverk som skiljer sig mot vuxnas normer och attityder (ibid). Enligt Folkhälsomyndigheten (2014) är det vanligast hos ungdomar att vilja tala om sin egen sexualitet med sina vänner: var tredje ungdom vill prata med sina vänner, var fjärde vill tala med sin partner och var tionde med sin mamma. I UngKAB15 bekräftas vännerna vara den näst huvudsakliga källan till information om sexualitet efter internet (Folkhälsomyndigheten, 2017). Tolman och McClelland (2011) poängterar dock att vännernas betydelse måste ses som en av många pusselbitar i en stor interaktionsprocess, en pusselbit som både kan hjälpa och stjälpa ungdomars hälsosamma sexuella utveckling.

2.5 Sexualitet och internet

Forskning har visat att män och kvinnor i alla åldrar använder sig av internet för sexuella aktiviteter (Daneback & Ross, 2011). Det kan handla om allt från att titta på pornografi, hitta sexrelaterad information till att söka partners för sexuella eller romantiska syften. Internet har gjort det möjligt för människor att utforska och uttrycka sin sexualitet på ett sätt som inte är möjligt att göra offline (ibid). *Online sexual activity* är ett begrepp vilket används för att förklara sexuellt relaterade beteenden och aktiviteter på internet. Med dessa typer av aktiviteter följer oftast en stimulans av hjärnan vilket i sin tur leder till en sexuell aktivitet offline. Exempelvis kan porrtittande leda till onani och upphetsning av att chatta med en främmande person kan leda till att ha sex offline. Sen finns det aktiviteter som inte innebär sexuell stimulering av kroppen eller hjärnan, som att söka information om sexuella frågor eller att köpa sexuella produkter på en webshop. Daneback och Ross (2011) menar dock att dessa kategorier är flytande. Att söka viss information om sex på nätet kan innebära upphetsning precis som att vissa människor tittar på pornografi för att lära sig om sexualitet. Detta förklarar till viss del komplexiteten i begreppet *online sexual activity* eller översatt sexuella aktiviteter på internet.

2.5.1 Möjligheter och risker med internetanvändning för sexuella aktiviteter

På ett övergripande plan brukar diskursen om sexualitet och internet att främst fokusera på riskerna. Det kan röra sig om allt från sexuell exponering till missbruksbeteende och tvångshandlingar. Vidare är all information på internet inte alltid korrekt. Generellt sett stämmer information om könssjukdomar på internet (Pascoe, 2011). Andra typer av områden tenderar att vara snedvridna eller till och med fel, som exempelvis information om akutpreventivmedel och graviditetstest. Information som ungdomar hittar kan även riskera att reproducera myter om sexualitet. Ojämligheter och maktstrukturer i dagens samhälle kan även ta sig nya uttryck och reproduceras på internet (ibid). Forskare inom området har börjat påpeka vikten av att hålla diskussionen kring internet och sexualitet nyanserad. Således skrivs det allt mer om fördelarna som följer med internetanvändningen för sexuella aktiviteter. Det handlar om ökad kunskap om sexualitet, upprätthållandet av intima relationer, möjligheten att träffa likasinnade men inte minst de icke-stigmatiserande utrymmen som finns för olika minoritetsgrupper (Daneback & Ross, 2011). Mustanski, Lyons och Garcia (2011) genomförde en amerikansk studie med unga homosexuella, bisexuella och andra män i åldrarna 18-24, vilka har sex med andra män. Männerna upplevde ett bristfälligt stöd från miljöer som traditionellt sett arbetar med att främja sexuell hälsa. Resultaten visade på att internet kunde fylla en kunskapslucka för dessa män men även bidra som stödjande funktion för deras identitetsutveckling och i processen att komma ut som icke-heterosexuell. Howard, Danis och Mitchell (2011) utförde en studie med kvinnliga ungdomar i USA. Deras resultat var att internetbaserade insatser kan fungera som ett stärkande verktyg för att förändra attityder, kunskap och beteenden kring sexuell hälsa hos ungdomar. Bland annat användes power-point presentationer om sexuell hälsa på ungdomskliniker, vilka vägledde ungdomarna till olika källor på internet. Ungdomarna som hade använt sig av power-point-presentationerna ansåg i efterhand att internet kunde fungera som en källa till sexualkunskap (ibid).

2.5.2 Användning av internet och sociala medier bland ungdomar

I en rapport från Statens medieråd (2015) presenteras ungdomars enkätsvar om användning och upplevelser av medier, varav 1999 stycken är mellan 13 och 18 år gamla. Senast undersökningen gjordes 2013 var tillväxten av internet i mobilen den stora nyheten. Nu använder nästan alla ungdomar i Sverige internet. Trots digitaliseringen finns det fortfarande en stor grupp människor som på grund av olika orsaker inte kan ta del av tekniken. Pascoe (2011) har i sina amerikanska studier undersökt bland annat detta med

hjälp av intervjuer och observationer av amerikanska ungdomar i åldrarna 15-19 i USA. Hur ungdomar klarar av att hantera teknik, vilka som har tillgång till den och vilket socialt stöd som kan hämtas därifrån formas utifrån sociala positioner i samhället som socioekonomisk status, inkomst, funktionsvariation med flera andra.

I Danebacks (2006) avhandling *Love and Sexuality on the Internet* framkommer en viss skillnad i hur ungdomar och äldre använder sig av internet. I avhandlingen definierades *yngre personer* som människor under 27 år. När det kommer till att titta på sexuellt material eller använda sig av internet för sexuella aktiviteter verkar det som att *yngre* personer är mer bekväma att göra detta än äldre användare. Detta tros vara en följd av att internet blivit en integrerad del i *yngre* människors vardag och därmed inneburit att internet används för princip allt. Vidare går det att hitta en skillnad i hur äldre och *yngre* definierar anonymitet i relation till internet. För *yngre* personer innebär anonymitet att inte träffas öga mot öga. Äldre människor tolkar anonymitet som att inte bli igenkänd. Detta kan bero på att *yngre* användare tenderar att interagera med personer som de redan känner offline (Daneback, 2006).

Ungdomar har överlag positiva upplevelser och erfarenheter av internet och sociala medier (Ungdomsstyrelsen, 2011). Men det finns en grupp som råkar illa ut på nätet. Vad gäller ungdomars risktagande på internet ger Ikonomidis Svedmark och Nyberg (2009) en förklaring till varför dem exponerar sig trots god kunskap om riskerna som följer med tekniken. Internet är för många ungdomar en miljö de behärskar, känner sig trygga och bekväma i. Känslan av kontroll påverkar upplevelsen av spridningseffekter som ofarliga. Att publicera privat information och bilder om sig själv känns inte som riskfyllt eller konstigt. Det som blivit publikt upplevs helt enkelt inte längre som privat. Studier visar att ungdomar är medvetna om de risker som finns på internet, men de utsätter sig inte för situationer de inte önskar eller inte själva har kontroll över. På olika sätt lär sig ungdomar att hantera risker och utvecklar egna strategier för att skydda sig på internet. Ungdomsstyrelsen (2010) menar att det finns en skillnad i uppfattning mellan ungdomar och vuxna av vad som betraktas vara sexuellt utmanande eller riskfyllt beteende på internet. Samtidigt är det viktigt att förstå att den grupp unga som råkar illa ut på nätet ofta har andra problem i sina liv (ibid).

2.5.3 Ungdomars lärande om sexualitet på internet

Internets betydelse för lärande om sexualitet har ökat och är tillsammans med ungdomsmottagningen och skolan den främsta informationskällan (Folkhälsomyndigheten, 2014). Detta bekräftas även av resultatet från UngKAB15. 70 % av respondenterna i studien svarade att de vänder sig i första hand till internet för information om preventivmedel, relationer, sexualitet och könssjukdomar (Folkhälsomyndigheten, 2017). Vanligast är att killar vänder sig till internet och tjejer till ungdomsmottagningen i dessa typer av frågor. Killar får således i mindre utsträckning än tjejer personlig information i dialogform riktat enbart till dem (ibid). Enligt Pascoe (2011) är en bristfällig sex- och samlevnadsundervisning i skolan en av orsakerna till att internet växer till att bli en av de primära källorna för sex- och sexualkunskap för ungdomar.

Simon och Daneback (2013) har tillsammans gjort en omfattande litteraturgenomgång i ämnet unga och sexualitet på internet som innefattade 36 internationella artiklar med utgångspunkt från ungdomar i åldrarna 13-19 år. Litteraturgenomgången resulterade i tre slutsatser: (1) ungdomar använder internet som kunskapskälla för sexualitet, (2) det finns könsrelaterade skillnader i attityder till sexrelaterade ämnen på internet och (3) ungdomarna kan avgöra kvalitén på källorna på internet. Enligt två amerikanska studier från 2009 angav mellan 31 och 39 % av de amerikanska ungdomarna att de vänt sig till internet för att söka sexualkunskap. Motsvarande forskning från Ghana, Uganda och Nigeria visar på en liknande förekomst som i USA, runt 35 %. Enligt Simon och Daneback (2013) finns dock flera internationella studier med spretiga siffror på hur många som faktiskt använder sig av internet för dessa aktiviteter, från 20-76 % av ungdomarna. Den huvudsakliga anledningen till varför ungdomar vänder sig till internet är för att söka information om kroppen, dess funktioner och den sexuella akten (ibid). Informationen på internet är alltid tillgänglig och enkel att få tag på, utbudet är enormt och anonymiteten skyddar användarna vilket Pascoe (2011) anser vara viktiga orsaker till varför internet är lockande i frågor om sexualitet. Vidare framkommer att ungdomar ofta känner sig obekväma med att vända sig till professionella eller andra vuxna på grund av oro för konfidentialiteten (ibid). Akre et al. (2010) bekräftar detta där anonymiteten, känslan av frihet, tillgänglighet till gratis information och internetbehandling ansågs vara orsaker till att internet blir ett förstahandsval. Killarna i studien ansåg att anonymiteten på internet skyddar deras stolthet. De beskrev en stor rädsla för att självbilden och deras maskulinitet skulle förstöras i och med att behöva konfrontera professionella om känsliga frågor. Det ansågs inte heller vara

normaliserat att tala med sina vänner om sexualitet på detaljnivå. Även pressen från samhället att som kille kunna prestera sexuellt var en orsak till varför de inte ville vända sig till professionella. Av den anledningen blev det naturligt för killarna att vända sig till internet (Akre et al., 2010). Bristen på sex- och samlevnadsundervisning i skolan är en anledning till varför ungdomar väljer att titta på porr och således lära sig om sexualitet, menar Löfgren-Mårtenson och Månsson (2006). Den vanligaste orsaken till varför ungdomar kommer i kontakt med porr är för att de sökt upp det själva, vilket en majoritet uppger både hos tjejer och killar (Statens medieråd, 2015).

3. Teorianknytning

Inom den sexologiska forskningen är det en vanlig uppfattning att sexualiteten och den sexuella utvecklingen inte bara är en biologisk drift, utan snarare en process som äger rum i den enskildes möte med andra personer. Genom detta samspel kommer sexualiteten till uttryck och får den mening som bestäms av individens sociala omgivning. Biologiska, emotionella, sociala och religiösa faktorer påverkar alla synen på sexualitet i samhället. Dessa faktorer och värderingar växlar i betydelse under olika åldrar och grupper över tiden (Evenshaug & Hallen, 2001).

3.1 Sexuella skript

Teorin om sexuella skript är sprungen ur socialkonstruktionismen och skapad av Simon och Gagnon (1984). Grundläggande för teorin är att sexualiteten formas utifrån en social, historisk och kulturell kontext. Enligt Wiederman (2015) går det således med de sexuella skriptens socialkonstruktionistiska utgångspunkt inte att ha några i förväg givna antaganden om vad sexualitet innebär, annat än att den blir inlärd som sexuell när den kopplas ihop med ett visst stimuli, en situation eller ett beteende. Skripten kan liknas vid en metafor för hur och på vilka villkor vi skapar föreställningar och normer i vårt samhälle. Det kan förklaras som att individer förhåller sig till vad som anses vara socialt accepterat i samhället och i mötet med dessa normer och värderingar lär sig individen vad som är ett önskvärt beteende. Det önskvärda beteendet blir då till ett individuellt skript. Skripten fyller två funktioner: dels att tillåta sig själv (jaget) att ägna sig åt sexuellt beteende men också att tillgängliggöra njutning genom att lära sig vilket beteende som leder till detta. Gagnon och Simon (2005) menar att syftet med de sexuella skripten är att visa att det sexuella

handlingsutrymmet inte sker via spontana handlingar. Människor agerar utifrån respektive skript och således existerar ingen spontanitet.

Sexuella skript delas in i tre nivåer: interpersonella, intrapsykiska och kulturella. Den interpersonella nivån syftar på hur det mellanmännsliga samspelet påverkar oss i vårt beteende som sociala aktörer i kommunikation med andra. Människor lär sig till exempel sociala regler för samtal, som att vara tyst när andra pratar. Grundläggande för teorin om sexuella skript är också att den utgår från att människans sexualitet utvecklas under hela livet och att det går att dela in detta i några generella faser baserat på individens ålder. Gagnon och Simon (2005) menar att det interpersonella skriptet blir till under vår tonårsperiod och ung vuxen ålder och formas utifrån vår sociala och kulturella kontext. Det kulturella skriptet finns på ett kollektivt plan och sätter riktlinjer för vad som är acceptabelt agerande för olika sociala grupper. Det behandlar normer på samhällsnivå genom att institutioner, familj, skola, media och lagar lär vi oss vad som anses vara socialt acceptabelt sex. Enligt Wiederman (2015) är ungdomar den ålderskategori som påverkas mest av det kulturella skriptet. Han tolkar teorin som att det är i ungdomsåldern individen lägger grund för sin självbild och är som känsligast för vad omgivningen tycker och tänker. Det kulturella skriptet påverkar således det intrapsykiska skriptet. (ibid). Det intrapsykiska skriptet är ramarna för våra tankar och känslor och är det som motiverar oss till sexuella handlingar eller upphetsning (Simon & Gagnon, 1984). Här finns personliga egenskaper, minnen och tidigare erfarenheter men även inre konflikter hos oss själva. Det är viktigt att ha i åtanke att de tre skripten inte är identiska i alla sociala miljöer eller för alla individer i olika kontexter. Relevansen som de utgör kan därav skilja sig åt.

Skripten kan enligt teorin aldrig vara fristående från varandra. Även om de är föränderliga kan de aldrig omskapas utanför det som individen kognitivt kan förstå. Genom internet produceras och reproduceras sexuella skript genom könsroller och könsidentitet (Gagnon & Simon, 2005). I takt med teknikens utveckling uppkommer nya kontexter att anpassa sig till och väcker frågor om hur de sexuella skripten inom internet kommer att påverka och påverkas av det omgivande samhällets normer och värderingar. Gagnon och Simon (2005) förutspår att ämnet kommer att bli mer avdramatiserat i framtiden genom att fler perspektiv på sexualitet får utrymme i samhället. Enligt Wiederman (2015) kommer detta att ställa högre krav på den enskilda individen att kunna anpassa sig i fler typer av kontexter och därmed till att utvidga interpersonella och kulturella skript.

Sexualitet är ett ständigt närvarande ämne i samhället, men tenderar att ligga på en abstrakt och teoretisk nivå i den offentliga diskursen. Det personliga och privata sexet är något som får mindre utrymme och som ofta hålls mellan två partners, om det alls finns en kommunikation kring ens egna behov och lust. Undantaget från detta sägs vara professionella som arbetar specifikt med sexualfrågor (Gagnon & Simon, 2005). Löfgren-Mårtenson (2013) diskuterar möjligheten att lägga till professionella skript som ett utvecklande begrepp i Simon och Gagnons grundteori. Ett professionellt skript formas utifrån varje enskild professionell sexolog och påverkas av faktorer såsom:

[...] beroende på sexologernas egna bakgrunder (kön, ålder sexuell läggning) grundprofessioner (medicinsk eller terapeutisk) och målgrupper (unga, par, äldre, hbt-personer), typer av sexuella problem, frågeställningar och/eller dysfunktioner (lustproblematik, frågor rörande sexuell orientering, könsbyte etcetera) och till sist även verksamhetsområden (till exempel skola, familjerådgivning, kvinnoklinik). (Löfgren-Mårtenson, 2013, s. 100)

3.2 Triple A

En av pionjärerna inom ämnet sexualitet på internet var Al Cooper (1998) som i slutet på 90-talet publicerade studien *"Sexuality and the Internet: Surfing into the New Millennium"*, där han identifierat tre faktorer vilka förklarade internetns styrka och varför människor vänder sig dit för sexuella aktiviteter. Cooper kallade faktorerna för "the Triple A": Access, Affordability och Anonymity. Med en ökad tillgång (Access) till internet oberoende plats blir det enklare att snabbt finna svar på frågor som söks efter eller få kontakt med människor som delar gemensamma intressen. Världen över finns det andra personer tillgängliga dygnet runt och som kan erbjuda sina tjänster. Då många av dessa tjänster skulle inneburi en högre kostnad offline än på internet skapas en överkomlighet (Affordability) rent ekonomiskt, inte minst sedan det går att hitta gratistjänster online. Slutligen lockar internet genom att erbjuda en känsla av anonymitet (Anonymity). Tron om att vara okänd har en stark påverkan eftersom det ger en ökad lust att experimentera och att fritt utforska. Anonymiteten skapar en möjlighet för individer att öppet prata om sex, fantasier, bekymmer och ställa frågor som de annars kanske inte hade vågat ställa (Byers, Menzies & O'Grady, 2004). Samtidigt som fördelarna med internet lyfts fram menar Cooper (1998) att det även finns potentiella risker med ökad användning. Internetberoende och isolering

är två möjliga konsekvenser kopplat till vår i allt högre grad digitaliserade omvärld. Dessutom nämns risken att få en skev bild av intimitet och samhörighet i och med att individer själva väljer hur de vill framställa sig på nätet, vilket inte behöver vara representativt för befolkningen i stort (ibid).

The Triple-A-engine har sedan Coopers tid fått komplement i form av ytterligare två A. Det första - A som i Acceptability kom till genom King (1999). Han menade att i och med den ökade internetanvändningen överlag har även den sociala samhällskontexten blivit mer tillåtande och godtagande till att människor träffas och flirtar med varandra på internet (ibid). Utöver detta har Ross och Kauth (2002) samt Tikkanen och Ross (2003) lagt till A som i Approximation, närmande. Genom internet finns nu möjlighet att närma sig, utforska och upptäcka nya sexuella böjelser utan förbindelse att faktiskt genomföra dem offline. Ross och Kauth (2002) har istället börjat kalla denna förklaringsmodell för The Quin-A-engine. Den kan ses som en beskrivning för attraktiviteten i sexuella aktiviteter på internet men också möjligheten i att utforska sexualitet utan omgivningens sanktioner såsom stigmatisering och liknande (ibid).

3.3 Användning av teorierna i studien

De två teorierna har valts utifrån studiens syfte att undersöka om, och på vilket sätt, kuratorer på STI- och ungdomsmottagningar upplever att internet kan vara ett verktyg för ungdomar att lära sig om sexualitet. Vidare önskar författarna att teorierna tillsammans ska kunna ge en fördjupad förståelse för kuratorernas inställningar och förhållningssätt till området. Skripten kan förklara hur normer kring sexualitet i olika kontexter produceras och reproduceras varav internet är en sådan kontext. Teorin kommer därmed appliceras i denna studie som ett ramverk för att förstå det som kuratorerna uttrycker kring ungdomar, sexualitet och internet. The Quin-A-engine kan på ett annat sätt konkretisera vad det är som lockar ungdomar till att vända sig till internet i sexuella aktiviteter och lämpar sig väl för att fördjupa förståelsen av resultatet då den är utvecklad specifikt för att förklara fenomenet sexualitet på internet.

4. Metod

I följande avsnitt redogörs metod och tillvägagångssätt som använts vid insamling, bearbetning och analys av data i denna studie. Vidare följer en redogörelse för hur data har analyserats för att besvara studiens frågeställningar.

Det inledande steget i studien var en genomgång av relevant forskning kring ungdomar, sexualitet och internet, ur både svensk och internationell kontext. De skriftliga rapporter som använts i studien har bestått av referegranskade forskningsrapporter, avhandlingar och artiklar som tagits fram via Högskolebibliotekets databas Primo med en kombination av sökord som sexuality, youth, learning, youth clinic, internet, new media och adolescents. Via artiklarna som sökningarna genererade har referenser i dessa använts för att hitta ytterligare forskning och källor. Litteraturgenomgången gav författarna en generell uppfattning om ämnet samt vilka frågeställningar som finns inom forskningsområdet. Relevanta rapporter har använts från bland annat Ungdomsstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och World Health Organization. Övriga källor består av böcker om ungdomar och sexualitet, teorier som använts i studien samt metoder för samhällsvetenskaplig forskning.

4.1 Val av forskningsdesign

Kvalitativa studier har traditionellt sett kopplats ihop med den induktiva forskningsdesignen (Hjerm & Lindgren, 2014). Det induktiva arbetssättet kan beskrivas som utforskande till skillnad från den kvantitativt deduktiva metoden som istället är hypotesprövande (ibid). Genom att använda sig av det induktiva arbetssättet utformas studiens definitiva syfte utifrån de resultat som kommer av den explorativa datainsamlingen. Det möjliggör en större frihet i analysen och att studien kan bidra till teorigenerering och fördjupad förståelse av ett fenomen. Å andra sidan kan resultaten av kvalitativa studier överlag inte generaliseras på samma sätt som resultaten som följer av en kvantitativ studie (Hjerm & Lindgren, 2014).

Studien är baserad på kvalitativa semi-strukturerade intervjuer med totalt tio kuratorer från STI-mottagningar och ungdomsmottagningar. Valet av intervjumetoden baseras på två utgångspunkter. Studiens huvudsakliga syfte är att undersöka kuratorernas förhållningssätt och inställningar till ungdomars lärande om sexualitet på internet. Kvalitativa intervjuer ger stort utrymme för respondenterna att reflektera och förklara sina tankar om

forskningstemat. Det blir då möjligt för författarna att tolka och finna underliggande meningar i datamaterialet (Nilsson, 2014). Vidare kan kvalitativa intervjuer vara lämpliga att tillämpa i forskningsfrågor där det saknas grundläggande kunskap om fältet (ibid). I bakgrunden konstaterades det att få studier har gjorts inom området ungdomar, sexualitet och internet, vilket även framkommit i forskningsöversikten *Sexuality and the Internet - A Collection of Papers 2003-2013* av Daneback och Månsson (2013).

4.2 Urval

Tio kuratorer intervjuades från ungdomsmottagningar och STI-mottagningar spridda i olika län i Sverige. Sju av dem arbetade på ungdomsmottagningar och resterande tre på STI-mottagningar. Valet grundar sig i att dessa kuratorer möter ungdomar på en professionell basis i frågor om sexualitet. Urvalet har skett via frivilligt deltagande genom intresseanmälan samt genom ett snöbollsurval. Via mailkontakt och i andra hand telefon, tillfrågades de om de ville delta i intervjustudien. I samband med detta skickades skriftlig kortfattad information om studiens syfte, hur den var tänkt att genomföras samt med ett fåtal exempel på frågor som skulle komma att ställas under intervjun (bilaga 1). Enhetschefer har i första hand kontaktats via mail vilka i sin tur vidarebefordrade förfrågan till kuratorer på olika mottagningar. Totalt har 20 kuratorer och enhetschefer mailats, varav fem har svarat att de vill delta i studien. Resterande femton har avböjt eller inte svarat alls. Ytterligare fem kuratorer har kontaktats direkt via telefon och då tackat ja till att delta i studien. Många kuratorer arbetar på en låg procentsats och med hög arbetsbelastning. Författarna tänker att detta är en möjlig förklaring till bortfallet. Ett par av de tillfrågade att delta i intervju tackade nej hänvisade till hög förfrågan om att delta i andra forskningsstudier.

4.3 Intervjuer

Utifrån litteraturgenomgången om ungdomars internetvanor samt kring vad som gör internet attraktivt som källa för sexualkunskap, utvecklades en semi-strukturerad intervjuguide (bilaga 2). Initialt var den tänkta forskningsfrågan vilka skydd- respektive riskfaktorer som kuratorer ser med ungdomars lärande om sexualitet på internet. Intervjuguiden fokuserar även på vilka kuratorernas egna upplevelser och erfarenheter är kring forskningsämnet. De semi-strukturerade intervjuerna tillåter respondenterna att utveckla sina svar och ger möjligheter för författarparet att ställa spontana följdfrågor som känns relevant utifrån ämnet. Detta bidrar också till att respondenterna genom sina egna

reflektioner skapar en så kallad tät beskrivning av olika fenomen, vilket är eftersträvansvärt inom den kvalitativa forskningen och höjer studiens validitet (Thomsson, 2010).

Samtliga intervjuer hölls på kuratorernas respektive mottagningar och varierade i längd från 30 till 45 minuter. Ett aktivt val var att genomföra intervjuerna parvis. En fördel med det arbetssättet är att det möjliggör fokusering på olika saker under intervjun och att intervjuarna kan komplettera varandra med uppföljande frågor (Thomsson, 2010). En av författarna ansvarade för att genomföra intervjun medan den andra fokuserade på att lyssna, föra skriftliga anteckningar och komplettera med eventuella följdfrågor. Åtta av tio intervjuer har genomförts med bägge författarna närvarande, medan resterande två genomfördes enskilt på grund av praktiska omständigheter.

4.4 Kvalitativ analys av insamlade data

Det finns flera typer av innehållsanalyser (Lindgren, 2014). I den aktuella studien har den kvalitativa analysen baserats på tillvägagångssättet som i internationell forskningslitteratur kallas för “the constant comparative technique” (ibid.). Metodens syfte är att konstant jämföra mönster, dels med de nya data som bearbetas men även med tidigare forskning i studiens bakgrund och teoretiska perspektiv. De tre aktiviteterna kodning, tematisering och summering beskriver väl hur författarna gått tillväga i analysprocessen. De tre stegen kan beskrivas som följande: (1) reduktion av data där den första kodningen görs, (2) presentation av data där materialet ordnas mer noggrant och tematiseras för att slutligen (3) fungera som utgångspunkter för analyser och slutsatser.

Den initiala kodningen började med att materialet transkriberades och därefter identifierade författarna nyckelord och centrala begrepp var för sig. Genom att tillskriva textmaterialet nyckelord (koder) kan data reduceras och skapa kategorier (Lindgren, 2014). Efter att centrala koder identifierats jämförde författarna dem sinsemellan. Anteckningar om kodens namn har använts för att få en överskådlig bild av vad den betyder och författarnas reflektioner kring den. På så sätt förenklades kodningen avsevärt. När uppsättningen av preliminära koder var färdiga, förfinades och utvecklades dem för att kunna gå vidare till nästa fas. Tematiseringen hjälpte sorteringen av koderna och gjorde det möjligt att hitta betydelsefulla kopplingar och mönster. Kodningsmemon har använts för att skapa namn på återkommande teman. När processen av kodning och tematisering är färdig kan slutsatser börja dras (Lindgren, 2014). Vid detta skede hade materialet granskats

ett flertal gånger för att kunna läsa med ny förförståelse. Därefter diskuterades vilka teman som ansågs vara bäst lämpade för studien vilka slutligen presenterades i resultatet. Teman som varit irrelevanta för studiens syfte har inte presenterats.

4.5 Forskningsetisk diskussion

I den skriftliga förfrågan om deltagande i intervjustudien framgick att deltagande helt och hållet var frivilligt, att intervjuerna skulle komma att spelas in och att allt insamlat material skulle behandlas konfidentiellt. Innan intervjuerna startade informerades kuratorerna återigen om de etiska principerna om frivillighet, konfidentialitet, samtycke, rätten att avstå att svara på frågor samt möjligheten att när som helst avbryta intervjun. Författarna frågade även om lov att göra röstinspelning av intervjuerna på sina smartphones. Kuratorerna fick information om att inspelningarna skulle tas bort när studien är färdig.

På grund av ett specifikt urval och begränsat antal individer med den aktuella positionen har det särskilt beaktats att inga citat eller uppgifter avslöjar vilka personer som intervjuats. Studien behandlar ett ämne som kan uppfattas som känsligt. Specifika händelsebeskrivningar mellan kuratorer och ungdomar har behandlats för att det inte ska vara möjligt att identifiera personerna ifråga. I vissa fall har det diskuterats om de alls är lämpliga att ta med i uppsatsen. Frågeställningarna är allmänt formulerade i intervjuguiden för att kuratorerna skulle kunna föra generella resonemang om ämnet.

Frågorna i intervjun ska kunna uppmuntra till att skapa så kallade täta beskrivningar av ett fenomen. Av den anledningen är det viktigt att ha respondentens integritet i åtanke. Författarna behöver vara medvetna om att intervjusituationen kan locka fram svar hos kuratorn som denne i efterhand kan ångra att den sagt. Därmed blir det av relevans att reflektera kring hur frågorna ställs och ge möjlighet för deltagaren att få beskriva och bekräfta sitt resonemang under intervjun (Kvale & Brinkmann, 2009). Vid varje intervju har det klargjorts att kuratorn är välkommen att höra av sig om det skulle dyka upp några frågor kring studien eller om denne på något sätt vill revidera sina intervjusvar. Ingen har i efterhand hört av sig. Ingen av kuratorerna har heller läst eller kommenterat sina intervjuer.

4.6 Begränsningar

Under intervjuerna har kuratorerna från ungdomsmottagningarna formulerat sina uppfattningar utifrån den grupp ungdomar som väljer att söka sig till ungdomsmottagningen. De flesta besökarna är ungdomar i åldrarna 15-20 enligt kuratorerna själva. På STI-mottagningar är patienter i alla åldrar välkomna vilket kan ha påverkat kuratorernas svar under intervjuerna. Tjejer är överlägset vanligare besökare på ungdomsmottagningarna vilket framkommit i samtliga intervjuer men även i tidigare forskning i studiens bakgrund. Detta skapar begränsningar för kuratorernas möjligheter att bedöma ungdomars internetfarenheter och resonera kring intervjuguidens frågeställningar (bilaga 2).

Tre av intervjuerna genomfördes med kuratorer på STI-mottagningar. Författarna är medvetna om att dessa kuratorer har patientsamtal som är begränsade till att handla om smittspårning av könssjukdomar utifrån Smittskyddslagen (SFS 2004:168). En fördel kan dock vara att kuratorerna på STI-mottagningarna kan bidra med kunskap och erfarenhet av frågeställningar som normalt sett hanteras av medicinsk personal på ungdomsmottagningar.

En stor del av forskningslitteraturen har beskrivit ungdomar utifrån ett brett åldersspann där resultaten inte specificerats utifrån ålder. Ett sådant exempel är UngKAB15 (Folkhälsomyndigheten, 2017) samt UngKAB09 (Tikkanen, Abellsson & Forsberg, 2011). Författarna har fört en diskussion huruvida forskning med sådan bred ålderskategori bör användas eller ej. Därefter gjordes valet att använda dessa två rapporter eftersom ingen motsvarande svensk forskning har funnits som passar studiens tänkta målgrupp 15-20 år.

4.7 Presentation av kuratorer

I följande tabell presenteras kortfattat de kuratorer som deltagit i studien. Här listas högskoleutbildning samt hur länge de arbetat som kurator på ungdomsmottagning eller STI-mottagning. Utbildningar samt arbetslivserfarenheter utöver detta kan tillkomma men tas således inte upp.

Respondenter	Utbildning	Antal år på arbetsplatsen
Kurator 1	Socionomprogrammet	12 år på STI-mottagning
Kurator 2	Socialpsykologiska programmet	1,5 år på ungdomsmottagning
Kurator 3	Socionomprogrammet	15 år på STI-mottagning
Kurator 4	Socionomprogrammet	11 år på STI-mottagning
Kurator 5	Socionomprogrammet	7 år på ungdomsmottagning
Kurator 6	Socialpedagogiska programmet	18 år på ungdomsmottagning
Kurator 7	Socionomprogrammet	7 år på ungdomsmottagning
Kurator 8	Socionomprogrammet	11 år på ungdomsmottagning
Kurator 9	Socionomprogrammet	22 år på ungdomsmottagning
Kurator 10	Beteendevetenskapliga programmet	5 år på ungdomsmottagning

5. Resultat och analys

I följande kapitel redogörs data som framkommit i intervjuerna med kuratorer från ungdomsmottagningar och STI-mottagningar. Resultatet kommer att presenteras utifrån studiens frågeställningar. Det ska understryka att resultatet baseras på kuratorernas personliga och subjektiva bedömningar av ungdomars interneterfarenheter. Empirin analyseras med hjälp av teori och tidigare forskning redovisad i bakgrund för att kunna fördjupa resultatet. Sju teman har kunnat urskiljas utifrån studiens frågeställningar: (1) Att inte vara ensam, (2) Tillgänglighet till information - på gott och ont, (3) "Kan vi få fler att komma till mötet?", (4) Ett förnyat förhållningssätt och bemötande hos kuratorer, (5) Ungdomars förkunskaper påverkar mötet, (6) Att våga fråga ungdomar om deras internetanvändning och (7) "De behöver stöd istället för anklagande".

5.1 Att inte vara ensam

Ett frekvent tema som kuratorerna behandlade under intervjuerna var möjligheten för ungdomar att få kontakt med likasinnade, finna grupper och sammanhang som motverkar känslan av ensamhet. Enligt kuratorerna kunde det även handla om att internet ger utrymme för stigmatiserande ämnen som i förlängningen kan motverka exkludering av olika grupper och enskilda individer. Kurator 8 beskrev det på följande sätt:

Dels så finns det möjlighet, ja man kan ju hitta sina communities och hitta sina sammanhang, där man kan få vara anonym och få ställa sina frågor och svar, träffa likasinnade som inte heller avslöjar vem dem är, och så. Och så kan man få möjlighet att ta plats... Det tänker jag är en del. Så man blir mindre isolerad i det. (Kurator nr 8, 2017-04-19)

Kuratorerna gav uttryck för att många av ungdomarna de träffade sökte bekräftelse i sina funderingar och frågor. Det kunde handla om en rädsla av att inte ha tillräckligt med sexuella erfarenheter, eller en känsla av att vara ensam i sin sexuella läggning eller identitet. Utifrån den aspekten resonerade kuratorerna kring internet som ett stöd för dessa ungdomar:

Jag tänker just det där med att man inte är ensam. Det är lätt att få känslan annars: ”Är jag den enda 17-åriga oskulden i hela världen?” eller vad det nu kan handla om. Sen kan man gå in och läsa lite, vad är genomsnittsåldern på det då? Alltså man kan undersöka! Om inte annat efter samtal här kan man säga: ”Men du ska vi kolla nu vad det är som gäller eller så? (Kurator nr 5, 2017-04-12)

Kurator 7 sätter vidare ord på detta genom att beskriva hur ungdomar kan hantera oro genom att få sina erfarenheter bekräftade från andra:

Det blir ju lite dubbelt för det är klart att man också lär sig... allt är ju inte dåligt. Det finns mycket bra kunskap, att man också kan lära sig bra saker, och man har en möjlighet att få veta. Om man är orolig över någonting kan man också få det bekräftat: Jaha men det är fler som upplever det såhär! Så att man kan bli lugnare i det också... (Kurator 7, 2017-04-19)

Kuratorerna menade att internet kunde fungera som en plats för att skapa gemenskap och tillhörighet för exkluderade grupper. Kurator 5 uttryckte det på följande vis:

Jag arbetar ju till exempel med en grupp svagbegåvade med kognitiva funktionsnedsättningar. Där har vi jobbat ganska mycket, både i rummet och med hemläxor som att titta på UMO och så, för där är ju frågetecknen helt annorlunda och mycket större och man kanske förstår inte riktigt. Framförallt som den här då som dessutom funderar ganska mycket över sin sexuella läggning... Då kan man ju läsa berättelser på UMO.se som andra har skrivit och sådär. Och känna att man inte är ensam. Så visst finns det som ett hjälpmedel tänker jag, även för mig! (Kurator nr 5, 2017-05-21)

I exemplet ovan lyfts ungdomar med kognitiva funktionsvariationer som exempel, vilka kan få möjlighet att via UMO.se hitta anpassad information men även en chans att finna gemenskap online. Vad gäller HBTQ-frågor bekräftar flera kuratorer att internet kan vara till hjälp för de som söker efter samkönade partners:

Det finns ju olika sidor och hitta lätt på om man vill hitta nån sajt för samkönade eller ha samkönat sex eller så, där man kan få hjälp. På så vis har internet blivit mycket bättre, för dem som är homosexuella eller lesbiska att hitta en partner mycket lättare. Det är ju jättebra! (Kurator nr 1, 2017-04-04)

5.1.1 *Analys*

Ovanstående tema tolkas som att kuratorerna sätter ord på att ungdomar har ett behov av social interaktion med personer med liknande erfarenheter, attityder och värderingar. Gagnon och Simon (2005) beskriver detta utifrån det interpersonella skriptet där kulturella och samhällsliga normer kan formas utifrån egna sociala grupper. Att gå emot samhällsliga normer som ensam person kan innebära utanförskap, men att göra det i grupp kan leda till en förändring av vad som är ett accepterande sexuellt beteende (ibid).

I det första citatet av kurator 8 kan två av de fem A som ingår i The Quin-A-engine identifieras. Anonymiteten på internet gör det möjligt att ställa frågor utan att behöva avslöja sin identitet. Som nämnts i tidigare forskning i studiens bakgrund anser ungdomar att anonymitet på internet kan fungera som ett skydd eftersom många upplever att det kan vara svårt att tala med professionella öga mot öga (Akre et al., 2010). Citatet från kurator 8 tolkas som ett uttryck för Approximation (närmande), genom ungdomars möjlighet att utforska och ta plats online. Enligt Tikkanen och Ross (2003) innebär Approximation att det numera går att utforska sexuella intressen och skapa förbindelser utan att ta kontakt med dem offline.

Enligt Simon och Gagnon (1984) omfattar det interpersonella skriptet en självakttagelse i relation till andra människors beteenden och känslor. Det egna jagets känslor och upplevelser blir betydelsefulla först i spegling med omgivningen. Detta kan tolkas som att ungdomar i det här fallet formar sina egna sexuella skript utifrån andra människors erfarenheter och beskrivningar på internet. Känslan av att inte vara ensam blir till genom den mellanmänniska kommunikationen som är en del av det interpersonella skriptet. I sin tur kan detta ge påverkan på det intrapsykiska skriptet genom att forma den egna självbilden och hur den förhåller sig till andra (Simon & Gagnon 1984).

Ovanstående tema tolkas även som att internet kan hjälpa ungdomar att utforska den

sexuella identiteten och läggningen, samt hitta grupper eller sidor som är anpassade efter just deras frågeställningar. Vid utvecklingen av de sexuella skripten kan ungdomar känna skam och skuld (Gagnon & Simon, 2005). Ju mer utrymme ett ämne får desto större är sannolikheten att det vävs in i den sociala kontexten och i förlängningen i vad som är socialt accepterat. På så sätt inkluderas fler socialt accepterade beteenden i det kulturella skriptet, och således minskar skam- och skuldkänslorna kring sexualitet menar Simon och Gagnon (1984). Detta sätts i relation till att flertalet av kuratorerna har talat om hur de allt mer tillåtande normerna på internet möjliggör att fler grupper får tillgång till anpassad information och gemenskap kring sin sexualitet. Under intervjuerna har en tillåtande attityd till att ungdomar dejtar, flirtar och träffar partners online kunnat urskiljas vilket beskrivs som Acceptability i The Quin-A-engine. King (1999) menade att den sociala samhällskontexten överlag blivit mer accepterande till att människor träffas online för att flirta. Författarna ser här en likhet i att attityderna bland kuratorerna blivit mer tillåtande till internet. Cooper (1998) och Gagnon och Simon (2005) är överens om att internet medför att vuxna blir mer tillåtande till att människor träffas på internet för romantiska syften.

5.2 Tillgänglighet till information - på gott och ont

Många reflekterade kring informationen som finns tillgänglig på internet. Samtliga kuratorer ansåg att det är en fördel att ungdomar själva använder sig av internet för att hitta information, men några resonerade om risken med att ungdomar lätt skrämmer upp sig själva. Det finns även delade meningar mellan kuratorerna huruvida ungdomar har förmågan att avgöra kvalitén på källorna. Kurator 1 säger att det är bra att smidigt kunna hitta information, såvida ungdomarna tolkar den rätt:

Det är så enkelt att hitta information där, det gör vi ju alla. Och det är jättebra på många vis och så, bara man söker den på rätt sätt, så... Då är det ju ett lätt sätt att fånga upp information om man tolkar den rätt...(Kurator nr 1, 2017-04-04)

Kuratorerna har framställt internet som ett fördelaktigt verktyg för att ungdomar ska känna sig inkluderade och kunna identifiera sig med andra, samtidigt som det enorma informationsflödet har bidragit till en öppenhet kring fler områden. Kurator 3 beskriver

att internet har uppmärksammat HBTQ-frågor och bidragit till att normalisera dessa:

Vet inte om det har blivit vanligare eller mer öppen för saker och ting. Det krävs mycket för att det ska vara konstigt. Man har normaliserat mer nu på ett annat sätt utifrån det jag tycker. Likaså det med HBTQ, många gånger är inte det så konstigt. Och det är väl öppenheten via nätet också! (Kurator nr 3, 2017-04-10)

Kurator 7 resonerar kring internetns betydelse för ungdomars informationssökande och kommer in på att det kan ge en snedvriden bild av sexualitet:

Det tänker jag ofta, och även utseendemässigt med kroppsideal. Och även kring könsdelar med kroppsideal, vad som gäller och hur det ska vara. Det blir en väldig press på ungdomarna i det. Så det är väl egentligen en farhåga, att det blir förvrängt. Man tar det för givet att det är så det ska vara, och det är det man ska göra, annars är man inte värd någonting! En snedvriden bild av kroppsideal och sexuella handlingar och ett minskat självförtroende hos ungdomarna. (Kurator nr 7, 2017-04-19)

Kurator 10 berättar att ungdomsmottagningen under studiebesök valt att lyfta upp källkritik och tala med ungdomarna om detta:

I skolan har vi tjatat jättemycket om källkritik och källgranskning så att man inte tror på allt som står på nätet heller, utan att man kritiskt tittar närmare därifrån. Men jag tycker det är bra att dem söker sig och letar själva efter information och i sådana fall kanske vi får fler av ungdomarna, som tänker: ”Ja nej men det här har jag ju läst”. (Kurator nr 10, 2017-04-24)

Kurator 8 håller med om att det är viktigt att problematisera informationen som ungdomar lyfter upp och nämner även pornografi i sammanhanget:

Jag brukar ofta ta upp att föreställningar vi har, kommer någonstans ifrån. Då behöver vi tänka var kommer dem ifrån, hur sanna är dem? Hur källkritiska är vi, ni, i detta? Och pornografi av olika former och vad det kan ha för inverkan i det. (Kurator nr 8, 2017-04-19)

Kurator nummer 2 resonerar kring källkritik och ungdomars möjligheter att avgöra kvalitén på det de läser:

De flesta har nog faktiskt bra koll, de flesta är riktigt kloka tycker jag. ...Bra information så. Så jag har faktiskt inte stött på någon som har läst alldeles för mycket tokigheter. Det tänker jag om man tänker tillbaka när man var femton själv... Så tror jag att ungdomarna idag är både på ett sätt naivare, på ett sätt klokare och tänker mera. (Kurator nr 2, 2017-04-10)

Trots att en del kuratorer ansåg att ungdomar har kapacitet att avgöra kvalitén på källor, påpekades faran i att ungdomar använder internet för att lära sig att prestera i den sexuella akten. Det är ett område som kräver en förförståelse om bemötande, samspel och hänsynstagande som inte går att lära sig via internet. Relationella normer behöver ungdomar lära sig offline, menade kuratorerna. Det illustreras i följande citat:

För allt är ju inte riktigt hundra procent som det är i verkligheten. Man behöver ha någon att bolla internet med, om informationen stämmer! Sen kan jag se en fara i att man söker viss information för att man ska lära sig vara praktiskt duktig och prestera i sex utan att man har någon faktisk kunskap eller förståelse om samspel och relationer... Och den delen. (Kurator nr 3, 2017-04-10).

En annan aspekt som lyftes upp av kuratorerna på STI-mottagningarna var möjligheten att kunna beställa klamydiatest via internet, och därefter få provsvaret hemskickat via 1177. Det så kallade webbtestet ansågs vara ett hjälpmedel för kuratorerna som arbetade med smittspårning. Samtidigt resonerade kuratorerna om fördelen för ungdomar att kunna vända sig till internet när sjukvården inte går att kontakta:

Ja... Det är samma som kan vara nackdelar höll jag på att säga! Ähm... Det är ju att man lätt får tillgänglig information när man behöver den! Men låt säga att

man får sitt provsvar, man kan kolla på webbstestet på 1177 då, så får man sitt svar på en fredag eftermiddag och man blir jätteorolig för den här smittan! Och så finns det ingen sjukvårdspersonal att komma i kontakt med framåt... Då kan det ju vara jättebra att man kan söka information och förhoppningsvis lugna sig lite när man behöver den informationen då. (Kurator nr 3, 2017-04-10).

Kurator 1 som också arbetar på en STI-mottagning menar till skillnad mot ovanstående citat, att det har blivit standard i samtalet att be ungdomarna sluta googla. Kurator 1 menar att internet istället blir ett problem för dem som lätt skrämmer upp sig och säger därför till sina klienter:

”Nu lyssnar du på vad vi på sjukvården säger och sluta googla”. För det kan jag nästan se att det nästan, inte maniskt, men att dem gör det kontinuerligt och skrämmer upp sig själva och tänker: ”Åh jag måste hitta mer information”. Och sen blir dem ännu mer rädda. Det är ett vanligt fenomen, och det har nästan blivit vanligt i mitt samtal: ”Sluta gå in och googla”. (Kurator nr 1, 2017-04-04)

Kurator 8 uttryckte att sexualitet inte är något som går att informera om, utan resonerar kring att det är ett ämne som ungdomar behöver tala med levande människor om:

Information, det har vi i överflöd i det här samhället och i massor av delar: fysisk hälsa, psykisk hälsa, sexuell hälsa. Det finns massor av information att läsa! Det är inte information som är det som hjälper oss bara, det kan det vara för en del som söker specifika svar och så, men vi söker relation. Vi söker ett sammanhang och att bli bemötta i de frågor vi har. Vi kan ju läsa massa saker såhär för att inte få mer ångest eller ta hand om ångest. Men det ser inte ut så ändå, vi har mycket sjukskrivningar ändå och många mår dåligt och unga som mår dåligt. Det går inte att informera bort det likadant som det går inte att informera om sexualitet, utan man behöver tala med levande människor om det! Det tror jag. (Kurator 8, 2017-04-19)

5.2.1 Analys

En ökad tillgång till internet oberoende plats och tid, gör att det blir enklare att snabbt finna svar på frågor och få kontakt med människor som delar gemensamma intressen. Det är en delförklaring på varför internet är attraktivt som kunskapskälla i sexuella frågor (Daneback & Månsson, 2013). Ovanstående tema tolkas som en bekräftelse på Cooper (1998) då kuratorerna förefaller mestadels uppleva det som fördelaktigt att informationen på internet finns lättillgänglig (Access). Risker med tillgängligheten till information på internet lyftes även upp av kuratorerna. Somliga tycktes se ett nästan maniskt behov hos ungdomar av att googla vilket i vissa fall ledde till att de skrämde upp sig själva. En annan risk med information på internet visas i citatet från kurator 7, som framhåller att internet i vissa fall kan bidra till skeva kroppsideal och prestationskrav. Detta kan i sin tur leda till minskat självförtroende hos ungdomarna, antydde ett flertal kuratorer. Enligt Wiederman (2015) är det under tonårstiden som det kulturella skriptet har störst påverkan på ungdomarnas utveckling av deras självbild och självförtroende. Att kuratorerna såväl problematiserar som framhåller internet och dess påverkan på ungdomar ser författarna därför som att det finns en medvetenhet bland intervjudeltagarna om att internet har en stor del i ungdomarnas vardag och att området är relevant att diskutera i förhållande till socialt arbete.

Under intervjuerna noterades det att kuratorerna poängterade en skillnad i vilken typ av information ungdomar läser om på internet. Att läsa ren fakta kring könssjukdomar, kroppsliga förändringar och preventivmedel, ansåg många vara fördelaktigt eftersom det kan ge en förförståelse till ett visst ämne. I det första citatet av kurator 3 tydliggörs en uppfattning om att det kan behövas ett faktiskt möte med en annan människa för att ungdomar ska kunna diskutera det som de läst på internet, vilket är en generell inställning som författarna mött under intervjuerna. Det räcker inte med att utgå från sitt eget perspektiv, utan det behöver balanseras med den relationella biten. De sexuella aktörerna speglar och erkänner varandras beteende och känslor i samspelet dem emellan (Wiederman, 2015) Genom att större fokus läggs på den andra personen istället för driften bakom den sexuella relationen finns förutsättningar för individen att öka sin empatiska förmåga (Gagnon & Simon, 2005). Enligt Wiederman (2015) är fantasierna i det intrapsykiska skriptet inte begränsade av risker som finns i verkliga samspelet med andra människor, exempelvis risken att bli avvisad. I fantasin finns också utrymme att lägga till egna detaljer. Gagnon och Simon (2005) menar dock att människor i allmänhet är nöjda

med sitt verkliga sexualliv även om det inte går till på samma sätt som i fantasierna. Detta tolkas som att det intrapsykiska skriptet därför inte behöver representeras rakt av i den interpersonella kontexten. I citatet av kurator 2 framförs en tilltro till ungdomars källkritiska förmåga. Trots detta är författarnas intryck att de flesta av kuratorerna tycktes vara av åsikten att ungdomar i vissa fall kan ha svårt att avgöra vad som är realistiskt. Därmed upplevs det finnas en skillnad mellan majoriteten av kuratorernas inställning och hur teorin om sexuella skript presenterar fantasi kontra verklighet.

Sammantaget tolkas citaten i ovanstående stycke det som att det råder delade meningar om hur ungdomar bör bli bemötta i sitt kunskapssökande online. Inom gruppen av kuratorer verkar det också finnas delade meningar om hur mycket information från internet ungdomar klarar av att hantera och hur pass källkritiska de kan vara i olika typer av kunskapssökande. En annan aspekt av tillgänglighet är att internet öppnar nya möjligheter att tillföra kunskap och information när sjukvården eller ungdomsmottagningen inte har öppet eller går att kontakta.

5.3 “Kan vi nå vissa som inte kommer till mötet?”

Kuratorerna bekräftar att ungdomsmottagningarna har svårt att nå ut främst till killar, men även andra grupper av ungdomar. På STI-mottagningarna fanns inte samma extrema skillnad eftersom det är en annan typ av verksamhet. En kurator från en ungdomsmottagning spekulerar i orsaker bakom den skeva könsfördelningen på följande sätt:

Det finns en kultur av att det är tjejer som vänder sig såhär... Killar är inte så vana att fråga om de frågeställningarna, men det har blivit lite, lite bättre! Tjejerna har barnmorskor och de får så mycket.. De är så vana att fråga tror jag. (Kurator 1, 2017-04-04).

Flera kuratorer ansåg att det finns en samhällskultur av att det är främst tjejer som vänder sig till ungdomsmottagningen. Kurator 6 ger förklaringen till att killar inte besöker ungdomsmottagningen på följande vis:

Ja, killar har ett annat förhållningssätt till att gå och prata.. Både till sig själva och i grupp. Har de flickvänner, eller att det har tagit slut, och har tjejkompisar, så hänvisar tjejkompisarna dem hit. Men det steget att ta själv är nog jättestort. Men innan när vi hade upp till 25 så hade vi en hel del killar över 22 som kom. Så jag tror det handlar mycket om en mognadsprocess hos killar. Att gå och prata så är det... ”Vad ska jag prata om? Jag mår ju dåligt.. Alltså det räcker väl”. Ja det är lite så. (Kurator 6, 2017-04-19).

Enligt kurator 9 kan det bero på att ungdomsmottagningen i dagsläget endast har preventivmedel till kvinnor:

Ungdomsmottagningen har mycket preventivmedelsrådgivning och som ni vet har vi inte preventivmedel mer än till kvinnor, så när det gäller den biten är det många mer tjejer som vi har... De kanske är mellan 80-95 % av besöken. (Kurator 9, 2017-04-20)

Ett sätt att nå ut till fler ungdomar är via internetbehandling, vilket lyfts upp som förslag av kurator 5:

Samtidigt som man kommer att nå väldigt många andra som inte kommer ta sig till mötet. Och där har ju internetbehandlingen en stor vinst i. Att det kanske når en kategori människor som annars inte tagit sig till en behandling i annat fall. Det är ju att hitta den här balansen! (Kurator nr 5, 2017-04-12)

Kurator 8 lyfte upp samma möjlighet, nämligen att nå ut till de ungdomar som av olika anledningar inte vågar, orkar eller kan ta sig till ungdomsmottagningen. Flera av kuratorerna har nämnt UMO.se i detta sammanhang där det finns möjlighet att få rådgivning via deras chatt. Således får ungdomarna möjlighet att söka hjälp utan att behöva röja sin identitet:

Kan man nå vissa som inte kommer, eller finns det dem som...Eller kan det bli så att man gör det, då är det ju bra att man gör det för dem. Sen är det ju... Det kräver ju lite annat. Men för dem som inte vågar eller orkar eller inte kan

som sitter fast i sina lägenheter och rum, kan det vara en bra väg. Sen finns det ju internet-terapi sen innan, i någon slags skriftlig form, så där kan man ju få någon slags vägledning av vad som är möjligt att skapa och göra på distans, och vad som kan överbyggas av att få se ett ansikte.. (Kurator nr 8, 2017-04-19)

Kurator 10 säger att internet kan fungera som en inkörsport till att ta kontakt med andra professionella genom vägledning:

Det brukar alltid stå ”du kan vända dig till ungdomsmottagningen, till skolkuratorn, till skolpsykologen” och jag tänker att via det så kanske vi får in fler som vi kan hjälpa och stötta om de söker sig där. För det är inte oftast vi når dem härifrån heller, det är inte alltid dem kommer självmant hit. (Kurator nr 10, 2017-04-24)

5.3.1 Analys

85 % av de 200 000 ungdomar som besöker ungdomsmottagningen årligen är tjejer (Wiksten-Almströmer, 2006). Killar använder sig av internet i större utsträckning än tjejer för att få svar på sina frågor om sexualitet (Folkhälsomyndigheten, 2017). Ovanstående tema tolkas som att kuratorer anser att internet kan vara ett verktyg för killar men även andra grupper som inte tar sig till ungdomsmottagningen att lära sig om sexualitet.

Författarna tolkar citatet från kurator 6 som att det finns kulturella och interpersonella skript som påverkar killars förhållningssätt till att gå och prata med professionella. Det bekräftas från kurator 1 som benämner vad som är socialt accepterat i olika grupper i samhället, där killarna har mindre tillåtande normer än tjejer kring att tala med kuratorer om sexualitet. Det kan även handla om andra kategorier ungdomar som inte tar sig till ungdomsmottagningen på grund av familjesituation, olika typer av funktionsvariationer, religion eller andra faktorer (Tolman & McClelland, 2011).

Genom mellanmänskliga situationer skapas regler för vad som gäller i ett visst sammanhang (Simon & Gagnon, 1984). Det skulle kunna tolkas som att de interpersonella koderna inte tillåter killar att på ett lika naturligt sätt uppsöka hjälp på ungdomsmottagningar som för tjejer. I tidigare forskning i studiens bakgrund framkom

det att killar ansåg att deras stolthet skulle kunna skadas av att behöva tala med professionella om känsliga frågor som sexualitet (Akre et al., 2010). Det var inte heller normaliserat bland killar att tala med sina vänner om sexualitet på en mer detaljerad nivå. Internet sågs i den kontexten som ett komplement för killar att få svar på sina frågor (ibid). Genom att applicera det kulturella sexuella skriptet interpreteras situationen som att samhället inte har anpassade insatser utefter killars specifika behov och önskemål. I UngKAB15 framkom det att hälsofrämjande insatser behöver i högre utsträckning behöver riktas till killar (Folkhälsomyndigheten, 2017). Återigen blir även tillgängligheten (Access) en viktig faktor för att nå ut till en ny grupp av ungdomar, vilket illustreras i citaten av kurator 8 och 10. Ett tillvägagångssätt för att inkludera ungdomar som inte har svenska som modersmål är den nyöppnade sajten Youmo.se, vilken en av kuratorerna nämnde under intervjun.

Sammanfattningsvis har kuratorerna uttryckt att internet kan vara ett sätt att nå ut till fler personer som av någon anledning inte tar sig till den fysiska ungdomsmottagningen. Intervjuerna på STI-mottagningarna har inte visat samma mönster. Detta antar författarna kan bero på att deras flöde av klienter ser annorlunda ut och att det är en annan typ av verksamhet där som inte alltid bygger på frivillighet i och med Smittskyddslagens (SFS 2004:168) tvång.

5.4 Ett förnyat förhållningssätt och bemötande hos kuratorer

Kuratorerna i studien har olika långa bakgrunder inom socialt arbete och erfarenheterna av kuratorsyrket varierar i synnerhet. Somliga sa att de under en längre tid reflekterat kring internets betydelse för ungdomars informationssökande om sexualitet, medan andra menade att vår intervjufrågan hade inspirerat dem till att samla sina tankar om ämnet. Deras erfarenhetsmässiga olikheter till trots uttrycktes ändå att internet är ett relativt nytt fenomen som de själva har fått lära sig att använda på olika sätt. Detta till skillnad från dagens ungdomar som vuxit upp i en tid där internet alltid varit en naturlig del av samhället. En kurator reflekterade kring detta i förhållande till sin yrkesroll på följande sätt:

Jaha internet, hur mycket ska man prata med ungdomarna om det? Förr då fanns inte, rent utredningsmässigt, det var ju ingenting man frågade så jättemycket om! [...] Jag tänker att man måste ha en ganska ödmjuk approach

mot ungdomarna och be dem berätta! De är experterna på det, det kan aldrig jag bli. Jag har inte det intresset och finns inte med i den världen hela tiden. Man pratar ju om digitala invandrare, och jag är en sådan och jag kommer alltid vara det! Det är skillnad om man föds i det nya landet eller är invandrare. Så jag kommer aldrig kunna bli något annat och så är det, och man måste ha en ödmjuk approach då. För de lär ju gärna ut och berättar och förklarar hur det funkar! (Kurator nr 5, 2017-04-12)

En fråga ställdes under intervjuerna om det som kurator finns några utmaningar med att prata med ungdomar om sexualitet på internet. Kurator 2 svarade att det kan vara svårt, men att ungdomarnas frågeställningar är samma som tidigare fast på internet:

Det är klart att det är svårt men samtidigt så är ju det här med vänskap och sociala relationer, det är ju på något sätt sig likt fast det är ändå lite lättare att komma i kontakt nu.. Det är samma frågeställningar ”vem är jag, är jag omtyckt, vad betyder det här?” alltså så.. ”Hur ska jag visa mig för andra för att ge den bilden jag vill?”, eh så, så att det är ju samma frågeställningar fast via nätet. (Kurator nr 2, 2017-04-10)

En annan kurator uttryckte sig på följande sätt:

Den sexuella kontakten är inte digitaliserad, tack och lov! I mötet med patienterna så är det ju inte den digitala sidan det handlar om utan det är IRL faktiskt [...] Så det är lite speciellt i den här rollen tycker jag att jag ska inte vidga det – samtalet. Det gör jag ju som kurator, om vi säger som att jag jobbat i andra sammanhang där man mer har en behandlarroll där jag försöker fånga upp mera men här är ju fokus på själva smittspårningen. Säkrare sex och så. Så jag måste komma ihåg min roll och mitt uppdrag. (Kurator nr 4, 2017-04-11)

Samtidigt beskrev ett flertal kuratorer att det krävs en viss kunskap kring ungdomars medievardag hos professionella. Detta för att kunna bemöta ungdomar i problematik som uttrycks på nätet. På frågan om kuratorerna upplever att deras yrkesroll förändrats i och

med att internet blivit en större del i vardagen hos ungdomar, svarade kurator 7 som arbetar på ungdomsmottagning så här:

Nej, det tycker jag inte än så länge. Men däremot handlar det mycket om att själv ta reda på kunskap som professionell kring att vara utsatt på nätet. Ehm, och framförallt med grooming och bildexponering.. Att kunna möta ungdomar i diskussionen. Det hade vi ju inte behövt för x antal år. Det blir mycket mer så nu. (Kurator 7, 2017-04-19)

Kuratorerna i studien tog även upp en annan aspekt, rörande bemötandet av ungdomar i sexuella aktiviteter på internet. De menade att deras yrkesroll kräver större utrymme för att resonera med ungdomarna kring vad de läser och gör online. Det finns en risk att den relationella biten uteblir och av den anledningen ansåg kuratorerna att det krävs av dem att tillföra ett bredare perspektiv och tankesätt till ungdomen de möter. Kurator 8 satte ord på det såhär:

Man behöver koppla in sexualiteten i den relationella kontexten. Med gränser och respekt för sig själv och den andra, omtanke om sig själv och den andre, ansvar för sig själv och den andre. Och gå ifrån ett rättighetsperspektiv och jag-perspektiv till ett ansvar och skyldighetsperspektiv! Jag menar inte att man måste vara kär och lova varandra trohet för att få dela sexualitet. Det tänker jag att det behövs. Men där är ju inte riktigt samhället, så vi fränkopplar ju sexualitet på det sättet. Så därför blir det också någonting som ungdomarna tänker: ”Ja då gör vi det!” och söker oss till nätet. [...] Och då behöver vi hjälpa dem att sätta in det i ett relationellt sammanhang, du är med någon annan här. Och där är inte internet till hjälp! (Kurator nr 8, 2017-04-19)

5.4.1 Analys

Sexuella skript kan vara svåra att hantera mellan unga och vuxna på såväl interpersonell som kulturell nivå (Simon & Gagnon, 1984). Detta kan bero på att skripten påverkas av åldersfaserna som människan går igenom, då olika åldrar är förknippade med olika syner på sexualitet och dess omgivande normer (ibid). Ovanstående citat tolkas som att

det kan finnas en differens mellan hur ungdomar och vuxna ser på användandet av internet för sexuella aktiviteter. Respondenterna representerar vuxenvärldens normer, vilka i sin tur påverkar bemötandet och informationen ungdomarna får på ungdomsmottagningarna (Hall Stidham et al., 2016). Genom denna möjliga differens mellan kuratorer och ungdomars synsätt, finns risken att ungdomarna upplever sig bli tillrättavisade i sina sexuella uttryck (ibid). När normer från omgivningen krockar med människans intrapsykiska skript kan det skapas en inkongruens hos personen ifråga (Simon & Gagnon, 1984). Detta kan uttryckas som att ungdomarna kulturella kontext påverkar deras tankar om sig själva, alltså en del av deras intrapsykiska skript (Wiederman, 2015). Samtidigt ingår det i kuratorernas arbetsuppgifter att jobba för att främja sexuell hälsa bland ungdomar och att vägleda dem i riskhantering och hänsynsfulla relationer till andra människor, vilket legitimerar diskussioner om vad de uppfattar som problematiskt sexuellt beteende (Regeringen, 2008). Att ungdomar ändå söker sig till ungdomsmottagningen i frågor om sexualitet tolkas som ett tecken på att de vill lära sig om sexuella skript från förtroendeingivande vuxna, snarare än att enbart förlita sig på kunskap från internet. Ungdomarna kan genom mötet med en vuxen få fler verktyg att använda i socialt samspel i sin egen kontext vilka de i förlängningen kan implementera i deras egna interpersonella skript (Simon & Gagnon, 1984).

Genom citaten från kurator 2 och 4 gestaltas något skilda synsätt på vilken roll internet kan spela för ungdomars uttrycksformer för sexualitet. Det ger tolkningen att kurator 2 lägger större vikt vid vilken påverkan internet har för ungdomars sociala och sexuella relationer, medan kurator 4 förefaller att se det som mer åtskilda fenomen även om digitaliseringen medfört fler kontaktmöjligheter. En möjlig förklaring till hur det kommer sig att kuratorerna kan tyckas se på detta ur olika perspektiv är att nummer 2 jobbar på ungdomsmottagning och nummer 4 på STI-mottagning, vilket ger olika typer av yrkesuppdrag. Detta kan därmed tänkas ha en påverkan på mötet mellan kurator och klient i form av att bemötande på så sätt att olika stor tyngdpunkt i samtalen läggs på hur ungdomarna interagerar sinsemellan online. Smittspårningssamtal har i intervjuerna beskrivits som relativt snäva i sina ramar och fokus läggs inte på hur ungdomarna faktiskt fick kontakt med varandra.

5.5 Ungdomars förkunskaper påverkar mötet

En del av kuratorerna upplevde att ungdomar som idag besöker ungdomsmottagningar

har mer förkunskaper om sexualitet än före internetns genombrott. Somliga kunde inte resonera kring detta på grund av att de inte arbetat inom området tillräckligt länge. I citatet nedan framkommer att kurator 9 har ett utforskande förhållningssätt i början av ett möte för att undvika att överinformera:

Och det är när det gäller transpersoner så har ju RSFL en jättebra sajt som heter ”Transformerings” och att man söker kunskap där. Och det har en del gjort, så därför kan en del om allting. De har läst hur man opereras och hela... Och en del har inte läst någonting. Men att man har ju lättare att skaffa sig information och då måste jag veta: vad sitter den här personen med för kunskaper? Så jag kan veta vad jag ska fråga... så jag inte överinformerar utan vet, vad finns det för bild av det här när jag börjar prata om det? Och vad baseras bilden på?” (Kurator nr 9, 2017-04-21)

Kurator 9 vill stämna av vad ungdomarnas bild baseras på, medan kurator 4 inte tycker att det är lika viktigt utan resonerar istället:

Alltså det här att prata om internetanvändning är ingenting som jag egentligen gör. Om de har lärt sig någonting i skolan eller genom att prata med kompisar eller genom att titta på nätet, det är liksom aldrig intressant för mig. Utan jag försöker ”Vad vet du? Hur tänker du om det här?”. Jag gräver inte i varifrån idéerna kommer. (Kurator nr 4, 2017-04-11)

I intervjuerna har det framkommit att ungdomarnas förmodat ökade förkunskap har påverkat deras sätt att kommunicera med kuratorerna. Ungdomarna upplevs ha fått tillgång till större kunskap och fler begrepp tack vare internet:

Om vi nu återgår till dem som har funderingar kring sin könsidentitet, så innan... Nu är det två parallella, för vi har mer kunskap, det finns mer skrivet idag om trans- och transsexualism, men hade det inte funnits internet så att du kunde gå in och söka på orden! Jag menar, alla begrepp vi använder oss av: asexuell, amorös och sådär... Det tänker jag att de har ju hämtat därifrån. Det är ju ingen lärare på skolan som har berättat det och jag använder inte heller

dem här... Utan de använder de här pansexualism, alla de här begreppen är därifrån de har lärt sig det! Och det finns och man kan gå in och söka och alltså, världen blir ju större. Verkligen! För två generationer sen så hade man ju inte de begreppen. (Kurator nr 9, 2017-04-21)

Kurator 3 brukar fråga vilka sidor ungdomarna har varit på för att få en uppfattning om vilka kunskaper de har. Vidare resoneras i nedanstående citat om att vara lyhörd för hur mycket ungdomen själv vill veta om ett ämne:

Jag brukar ofta fråga: vad vet man sen tidigare? Och då är det jättespännande att nysta vidare på det. Eller om de tycker att det låter lite konstigt att jag frågar vilka sidor de varit på, och då försöker man fylla på där jag uppfattar att dem är kunskapsmässigt och hur mycket de är beredda att veta. En del vill ju inte veta någonting! (Kurator 3, 2017-04-10)

5.5.1 *Analys*

De ovanstående citaten tyder på att de interpersonella skripten fått en ny innebörd som förändrat villkoren för mötet mellan ungdomarna och de professionella. Tack vare en ny förståelse för sexualitet finns förutsättningar för ungdomars självbild och intrapsykiska skript att utvecklas (Simon & Gagnon, 1984). Kuratorerna har å sin sida att förhålla sig till de nya förutsättningarna som internet bidragit till och anpassa mötet med ungdomarna utifrån det. Intervjuerna tolkas som att det inte är lika självklart att kuratorerna enbart förmedlar information till ungdomarna utan även problematiserar och diskuterar innehållet med dem.

Samtidigt som många av kuratorerna upplevde att ungdomars förkunskaper ökar tack vare internet, reflekterar de själva kring vikten av att hålla i minnet att alla ungdomar faktiskt inte googlar innan mottagningsbesöket. Det kan tolkas som att kuratorernas normer och inställningar till bemötande omskapas kontinuerligt i och med anpassningen till ungdomars förändrade skript. Detta kan kopplas till det professionella skriptet som enligt Löfgren-Mårtenson (2013) bland annat utformas av den målgrupp som den professionella möter. Författarna menar att det i sin tur ger påverkan på kuratorernas förhållningssätt gentemot ungdomarna och att det på så sätt sker en växelvis anpassning till varandra.

5.6. Att våga fråga ungdomar om deras internetanvändning

Kuratorerna efterfrågar att fler vuxna kring ungdomarna involverar sig i det digitala livet genom att prata med ungdomarna om deras internetanvändning. Det huvudsakliga budskapet var att göra det till ett vardagligt samtalsämne. Kurator 5 med flera uttrycker att ungdomar ofta ser det som naturligt att prata om ämnet och inget som är konstigt att få frågan om:

Testa att ställ frågan till ungdomen, det är inte en ungdom som tycker det är konstigt eller har reagerat! Men de är såhär: ”Ja det är ju den här sidan som gäller nu och ja du vet och här kränker vi varandra och såhär”. Och då kan man börja prata om det. Ungdomarna tycker inte det är nåt konstigt. För dem är det samma sak som att fråga vad som hänt på skolan idag. För dem är det deras liv! (Kurator nr 5, 2017-04-12)

För somliga av kuratorerna var det naturligt att fråga vilka hemsidor ungdomarna besökt när internet kom på tal i deras möten. Kurator 9 resonerade att denne skulle börja med det framöver:

“I fortsättningen så tänker jag att jag kommer fråga efter sajt också. Nu har jag bara frågat om var du har fått kunskapen, fått svaret att de läst på nätet, och sen inte frågat var någonstans dem har sökt det. Men det ska jag börja göra nu!” (Kurator nr 9, 2017-04-21)

Samtidigt fanns det andra kuratorer som ansåg att det inte var relevant att fråga om vilka hemsidor ungdomarna besökt. Kurator 10 argumenterade för att det är en integritetsfråga:

Jag frågar inte, jag tycker det är ganska privat. Jag försöker vara försiktig med att fråga med tanke på deras integritet. Väljer dem att berätta så gör dem ju det, men det är inte... Jag brukar fråga: ”Har du varit inne på UMO.se? Där finns det jättemycket information om de här olika typer av sakerna eller problematik du berättar för mig här. Men inte så mycket annars att man frågar kring det. (Kurator nr 10, 2017-04-24)

Samma kurator tyckte däremot att det var viktigt att ständigt ha frågan uppe kring ungdomars internetanvändning, både i skola och ungdomsmottagning. Kuratorn talade även om föräldrarnas roll:

Och sedan tänker jag att väva in det mer i skolan och även här på ungdomsmottagningen, att man ständig har med sig den frågan kring nätet och nätanvändning, tror jag är jätteviktigt. Att det blir som en vanlig.. Alltså vilken typ av fråga som helst. Jag tror att om man pratar mer om det så blir det kanske inte de här extrema fallen som det har varit de senaste åren. Att de vågar berätta för oss och de vågar komma. Och där har även föräldrarna en viktig roll, som jag sa innan, att prata med sina barn! Att prata öppet om det och intressera sig för vad de sysslar med istället för helt avskärma, och sedan när det väl händer så är föräldrarna på dem, och det ger ju ingen effekt i sig! Det tänker jag mycket på när vi pratar om det här.. Att alla, vi måste blir lite bättre på det allihopa. Och tänka öppet kring det. (Kurator nr 10, 2017-04-24)

5.6.1 Analys

Den gemensamma inställningen hos kuratorerna har varit att det är viktigt att tala med ungdomar om deras internetanvändning. Hur djupt diskussionen bör tas har det funnits delade meningar om. Kurator 10 resonerade kring vikten av att ämnet får större utrymme både i skola men även på ungdomsmottagningen samt att föräldrar bör intressera sig mer för vad deras ungdomar gör på internet. Det professionella skriptet utformas av den professionellas utbildningsbakgrund och verksamhetens arbetsområde (Löfgren-Mårtenson, 2013). Genom att kuratorerna jobbar på arbetsplatser där sexualitet ses som ett vardagligt samtalsämne kan det påverka synen på hur andra delar av vuxenvärlden bör prata med ungdomar om ämnet. Enligt Gagnon och Simon (2005) har människor generellt sätt svårt att tala om sexualitet såvida det inte ingår i deras profession.

Av den anledningen anser författarna att vuxna som inte arbetar med frågor som rör sexualitet möjligtvis kan ha svårt att ta upp ämnet överhuvudtaget. Några av kuratorerna nämnde under intervjuerna att de tycker det är svårt att hänga med i internets snabba utveckling. Kurator 5 refererade till sig själv som en "digital invandrare". Det ger ett antagande om att kombinationen av de två ämnena internet och sexualitet inte är helt oproblematiskt att ta upp med ungdomar.

5.7 "De behöver stöd istället för anklagande"

Många av kuratorerna ansåg att vuxenvärlden har en tendens att skuldbelägga ungdomar som tar risker, tittar på porr eller bryter mot andra sociala normer på internet. Kuratorernas inställningar till detta var att det finns en risk i att ungdomar inte vågar söka hjälp av rädsla att bli skuldbelagda. Kurator 2 talade om vuxenvärldens reaktion på sexuell exponering:

Men det blev ju jättestort pådrag hos föräldrar, kurator och lärare och det la sig inte! Det höll ju på! Där tänker man att vi vuxna inte riktigt är vana! Om sociala medier. Och kanske inte riktigt tänker kring den biten. Det blev ju jättestort och det var ju ingen bra grej. De behöver stöd istället för anklagande... Hur kunde du? För det vet man kanske inte när man är 14.. (Kurator nr 2, 2017-04-10)

Vad gäller porr tittande talar kurator 1 om detta:

Dels tycker jag det är viktigt att normalisera det och säga att det här är någonting som förekommer, det är ju liksom ingenting konstigt med det. För som ungdom kan man känna liksom skam att man sitter och tittar på porr... Och att de flesta fall... Jag brukar prata om att man balanserar det man ser också... Men det är ju viktigt att prata om det. (Kurator nr 1, 2017-04-04)

Kurator 9 menar att det inte går att komma ifrån det faktum att ungdomar använder sig av internet för sexuella aktiviteter:

Sen finns det ju massor av bra, men jag tror vi måste hjälpas åt att nyansera mer. För ibland blir det så i vuxenvärlden: "Man ska inte titta". Nu är det så: nu tittar dem. Vad ska vi göra då? Vi kommer aldrig kunna hindra informationskanalerna. (Kurator nr 9, 2017-04-21)

För att ungdomar ska kunna utforska sexualitet på internet utan att behöva oro sig för att bli påkomna av vuxna har UMO.se utformat en egen funktion för detta, vilket lyftes upp av bland annat kurator 9 med flera andra:

Alltså dels är det ju att man, är man en väldigt blyg person så har man ändå tillgång, och använder man då bra sidor så kan du ändå skaffa information som är svår att hitta annars. Och när det gäller UMO.se finns det dessutom en sådan här ”escape-knapp så skulle det komma in någon vuxen så kan du bara försvinna från sidan. (Kurator nr 9, 2017-05-21)

5.7.1 Analys

Många av kuratorerna uttryckte att det finns risker med att skuldbelägga ungdomar som på något sätt bryter mot sociala normer via internet, eftersom det kan leda till att ungdomarna väljer att inte söka hjälp från vuxna. Ungdomsstyrelsen (2010) har benämnt samma problematik: Att skuldbelägga ungdomar för deras sexuella aktiviteter på internet kan leda till att de inte är benägna att ta emot information om skydd på internet. I följande sammanhang kom många av kuratorerna att tala om sexuell exponering och grooming. Som tidigare nämnts är sexuella aktiviteter online ett begrepp med många flytande kategorier. Att sexuellt exponera sig på internet kan för en del människor innebära att söka bekräftelse och utforska sin sexuella identitet, och därav vara en del i lärandet om sexualitet på internet (Daneback & Ross, 2011).

Finns det specifika beteenden på internet som inte är godtagbara av vuxna, medan andra är det? Samhället har överlag blivit mer tillåtande (Acceptability) till att människor träffas online för att flirta och skaffa sexuella relationer (Cooper, 1998). Samma sak framträdde under intervjuerna: möjligheten för HBTQ-personer att träffas var ett återkommande exempel som kuratorerna var positivt inställda till. I de tillfällen där sexuell exponering kom på tal förändrades dock tonen. Ungdomsstyrelsen (2010) menar att det finns en skillnad i hur ungdomar och vuxna ser på sexuell exponering och vad som anses vara sexuellt material, och detta kan vara en orsak till möjlig differens mellan ungdomar och vuxna. Intrapsykiska skript handlar om att individen har möjlighet och behov av att utforska sig själv, sina önskningar och begär (Simon & Gagnon, 1984). Nyfikenhet och lust får människor att vilja utveckla och upptäcka sexualiteten. Den dramatiska sexualiseringen i ungdomsåldern kan med andra ord förklaras som ett sätt för ungdomar att förstå sina erotiska begär (ibid). Detta kan tolkas som att exempelvis porr och sexuell exponering är ett sätt för ungdomar att utforska sin sexualitet och lära sig mer om sina tändningsmönster.

Att ungdomar upplever att det är jobbigt att tala med vuxna om sexuella frågor kan bero på att normer som kommer från vuxna inte alltid går ihop med ungdomarnas egna uppfattningar, eller en känsla av att vuxna inte har tillräcklig kunskap eller vana av att tala om sexualitet (Kånehols et al., 2011; Tolman & McClelland, 2011). Enligt författarna bekräftas detta av UMO:s ”escape-knapp” som är designad för att ungdomar ska snabbt kunna ta sig från sidan om en vuxen kommer in i rummet. Ungdomars sexualitet ses som avvikande och socialt problematiskt i stora delar av vuxenvärlden (Pascoe, 2011), vilket kan ses som en ytterligare orsak till att ungdomar inte vågar lyfta frågeställningar med föräldrar eller andra vuxna. Det tolkas som att internet kan ses som ett alternativ för de ungdomar som inte vågar söka hjälp från vuxna.

En ytterligare förklaring är att knyta an de sexuella skripten i förhållande till ålder. Det är inte ovanligt att tänka: “Om jag gör såhär är jag tillräckligt gammal”. Simon och Gagnon (1984) menar att sexuella beteenden formas utifrån specifika ålderskategorier. Ett “sexsökande” beteende länge uppfattats som problematiskt och sjukligt hos barn och ungdomar. Detta antas bero på att ungdomar inte har kapacitet att uppfatta eller förstå den fulla betydelsen av det sexuella beteendet. Sett utifrån det kulturella skriptet kontrollerar att olika samhällen sexualitet hos barn och ungdomar genom en variation av institutioner. Bland annat regleras begreppet sexuell mognad utifrån rum, tid, kontext och det sociala samhällsklimatet. I vissa kulturer uppfattas det vara gränsdragningen mellan ungdomen till vuxenlivet, medan i andra är det en övergång från att vara barn till att ses som ungdom (ibid). För att knyta detta i relation till sammanhanget, har många av kuratorerna uttryckt att det finns en stigmatiserande samhällsattityd gentemot ungdomar som uttrycker sig sexuellt på internet och att det är en diskussion som behöver lyftas upp mer.

6. Slutdiskussion

Denna studie har undersökt förhållningssätt och inställningar hos kuratorer på ungdomsmottagningar och STI-mottagningar, vilka är involverade i att möta ungdomar i frågor om sexualitet. Utifrån kuratorernas perspektiv och arbetserfarenheter har författarna studerat och analyserat om internet kan fungera som ett verktyg för ungdomars lärande om sexualitet, och i så fall hur. Analysen har gjorts utifrån den socialkonstruktivistiska teorin om sexuella skript. Vidare har Triple-A och påbyggnaden av denna teori, The Quin-A-engine, använts för att understryka data som framkommit. Frågorna vi ställde oss var: (1) Kan internet vara ett verktyg för ungdomar att lära sig om

sexualitet, enligt kuratorer? Och i så fall hur? (2) Vilka förhållningssätt och inställningar till området internet och sexualitet har kuratorer i mötet med ungdomar?

6.1 Centrala fynd

Resultatet har visat att kuratorerna menar att internet kan vara ett verktyg för ungdomars lärande om sexualitet. Intervjudeltagarna ser internet som ett komplement till traditionella utbildningsplatser som skola och ungdomsmottagning, men att vissa frågor inte går att läsa sig till via internet. Den relationella aspekten var ett sådant exempel som kom på tal. Att information på internet kan vara missvisande och skev har både Daneback och Ross (2011) och Pascoe (2011) bekräftat. Kuratorerna har uttryckt att det finns en fara i att lära sig om sexpraktik utan en förförståelse om bemötande och hänsynstagande gentemot andra människor. Detta är ett fynd som författarna har noterat saknas i den litteratur som behandlar riskerna med internetanvändning för sexuella aktiviteter.

Under intervjuerna har det framkommit olika teman som visar hur internet kan fungera som ett verktyg för ungdomar i deras lärande om sexualitet, enligt kuratorer. Internet kan vara ett forum för ungdomar att ta plats och ställa frågor som offline hade varit svåra att lyfta, men även som ett sätt att hitta likasinnade och dela erfarenheter. Internet kan vara till hjälp i att nå ut till kategorier av ungdomar som annars inte hade tagit sig till ungdomsmottagningen eller andra professionella. På så sätt menar kuratorerna att internet kan vara ett verktyg både för ungdomar och professionella genom att det skapar en plattform för dem att mötas.

Studiens resultat synliggör att somliga kuratorer har fått ett förnyat förhållningssätt och bemötande gentemot ungdomar som använder internet för sexuella aktiviteter, medan andra inte upplevt att den ökade internetanvändningen påverkat deras yrkesroll i någon större utsträckning. Att fråga om ungdomarnas förkunskaper antar författarna inte är någonting nytt, men resultatet tolkas som att det får ett större fokus vid mötet. Enligt kuratorerna kan det bero på tillgängligheten till information som internet medfört.

Under intervjuerna uttrycktes vikten av att hålla diskussionen om ungdomar, sexualitet och internet nyanserad. Talar vuxna endast om internet utifrån dess risker och faror kan det innebära att ungdomar väljer att inte dela med sig av sina erfarenheter på internet, menade

kuratorerna. I värsta fall kan det innebära att de ungdomar som verkligen behöver hjälp inte vågar söka den, av rädsla att bli skuldbelagda vilket även har bekräftats av Ungdomsstyrelsen (2010). Enligt kuratorerna behövs en ödmjuk och icke-dömande inställning till ungdomar som använder internet för sexuella aktiviteter samt att vuxenvärlden behöver bli bättre på att lära sig av ungdomarnas egna erfarenheter och kunskaper.

Det finns många fördelar med att som ungdom använda sig av internet för att lära sig om sexualitet, men alla kuratorer underströk vikten av att bevara det fysiska mötet. Risken finns att ungdomar får en skev bild av sexualitet eller felaktig information på internet. Majoriteten av kuratorerna ansåg att ungdomar har svårigheter i att avgöra om det som står på internet är realistiskt eller ej, trots att det finns forskning som visar motsatsen (Simon & Daneback, 2013). Av den anledningen menade kuratorerna att det är viktigt för professionella att kunna fånga upp ungdomarnas förkunskaper och tala med dem om källkritik. Majoriteten av kuratorerna resonerade att vuxna måste bli bättre på att prata med ungdomar om deras internetanvändning överlag och våga fråga om vad de gör på internet. Diskussionen är inte tillräckligt inkommerad hos varken skola, ungdomsmottagning, föräldrar eller hos andra vuxna som möter ungdomar i dessa frågor.

6.2 Fyndens begränsningar

En majoritet av den tidigare forskning som använts i studien är tio år gammal eller yngre. Då studien behandlar ett aktuellt område som präglas av många snabba förändringar kan vissa delar av tidigare forskning uppfattas som mindre uppdaterad i jämförelse med dagens samhällskontext.

Studiens resultat är endast representativt för en specifik grupp av kuratorer. Det är viktigt att komma ihåg att resultatet som yttrat sig baseras på kuratorers personliga och subjektiva bedömningar av ungdomars interneterfarenheter. Till följd av att många kuratorer på ungdomsmottagningar valt att tacka nej till att delta i studien, blev det nödvändigt att bredda gruppen av möjliga intervjudeltagare. En initial tanke var att förfråga skolkuratorer att delta eftersom de träffar en bredare grupp av ungdomar, som kanske av olika anledningar inte söker sig till ungdomsmottagningen. Motiveringen till att välja STI-mottagningar grundar sig på att de möter ungdomar i den aktuella åldersgruppen samt att

deras huvudsakliga ämnesområde rör sexualitet. Samtalen på STI-mottagningarna är begränsade till främst smittspårning vilket kan påverka möjligheten att resonera kring ungdomar, sexualitet och internet. Trots detta möter kuratorerna på STI-mottagningarna snarlika frågeställningar som är aktuella för studiens syfte.

Ett problem som upptäcktes vid påbörjandet av studien var hur begreppet ungdomar används i litteratur och forskning. Det finns tendenser till att klumpa ihop ungdomar inom ett stort åldersspann, vilket gjort att författarna har fått vara selektiva med vilka forskningsresultat som kunnat användas som underlag i studien. En ytterligare notering som gjorts är att forskning använder sig av begreppet kön utan att problematisera dess innebörd. Simon och Daneback (2013) och Simon och Gagnon (1984) och har inte definierat vad de menar med kön, vilket författarna har tolkat som att de syftar på juridiskt kön när uttrycket används.

Ett aktivt val gjordes att inte ställa följdfrågor om grooming och spridning av bilder och filmer när kuratorerna kom in på dessa områden, men sexuell exponering nämns kortfattat i resultatet av kuratorerna. Att lära sig om sexualitet på internet är enligt Daneback och Ross (2011) ett flytande begrepp och berör många teman, därför kändes det som att en begränsning var nödvändig. Hade dessa frågor ställts skulle studien troligtvis ha fått ett annorlunda utfall. Vidare kan resultatet ha påverkats av kuratorernas förkunskaper inom området sexualitet och internet. En ytterligare begränsning är att utvecklingen av ungdomars konsekvenstänk inte har lyfts upp i studiens bakgrund och analys.

Resultatet har kunnat stödjas med de teorier som presenterats. Det är dock inte helt enkelt att applicera teoretiska resonemang på den reella kontext som beskrivits under intervjuerna. Ett exempel på en specifik teoridel som resultatet inte fick stöd av är The Quin-A-engines A som i Affordability. Teorin om sexuella skript behandlar människors sexuella utveckling i allmänhet, och författarna har fått välja ut de delar som bedömts vara av relevans för studiens syfte.

6.3 Slutsatser

Det finns ett behov av mer aktuell forskning kring ungdomars lärande om sexualitet på internet för att kunna förstå lärandeprocessen. Sådana studier är också av relevans för att hålla bilden av ungdomars sexualitet nyanserad, något som även Pascoe (2011) poängterar

vikten av. Forskning inom ämnet har länge presenterat en riskbild av sexuellt aktiva ungdomar, en bild som sakta men säkert håller på att förändras. Genom samhälleliga roller, regler och normer skapas en idé om hur, var och när ungdomars sexualitet ska få lov att uttryckas. Således har studien väckt flera frågor hos författarna men framför allt: vilken kontroll av ungdomars sexualitet ska samhället utöva, och vilken funktion ska det fylla? I dagsläget finns det bland annat lagstiftningar som ett sätt att motverka oönskade sexuella handlingar och sexbrott. Information via skola, ungdomsmottagning och andra verksamheter reglerar vad ungdomar får lära sig om sexualitet. Är det upp till dessa aktörer att lära ungdomar om risker och skyddsaspekter på internet och i så fall hur? Det har även väckts en fråga kring vem som har rätt att avgöra vad som är den rätta sexualiteten och hur den ska uttryckas på internet. Studiens betydelse för det sociala arbetet kan ses ur både ett större samhälleligt perspektiv men även från det klientnära individuella samtalet: Hur ska ungdomar bli bemötta i frågor om sexualitet på internet? Enligt författarna är det av vikt att förstå sig på nya uttrycksformer för sociala problem varav en sådan uttrycksform är via internet. Internetforskning öppnar upp möjligheten att studera redan välkända fenomen på nya sätt. Samtidigt bidrar det till insikt i ett nytt och viktigt område för mellanmänsklig kommunikation. Internet är här för att stanna och har enligt följande studie omformat kuratorers förhållningssätt och bemötande gentemot ungdomar i frågor om sexualitet. Det anses därför vara av relevans för professionella som möter ungdomar i dessa frågor att förstå nyansen av sexualitet och internet samt följa med i utvecklingen av området.

6.4 Vidare forskning

Många av kuratorerna talade om föräldrarnas och skolans roll i att tala med ungdomar om deras internetanvändning. Författarna ser att det finns en kunskapslucka kring hur dessa aktörer förhåller sig till ungdomars lärande om sexualitet på internet. Kan det finnas skillnader mellan olika skolor och hur de arbetar och tänker kring dessa frågor?

Det kan även vara av intresse att undersöka om det finns information om sexualitet på internet som är anpassat till ungdomar med olika typer av funktionsvariationer. Under en intervju nämnde en kurator att frågorna hos exempelvis ungdomar med kognitiva funktionsnedsättningar kan vara större och skilja sig mot andras. Hur arbetar exempelvis UMO.se, RFSU och 1177 med att anpassa information utifrån deras behov?

7. Bilaga 1

Hej!

Vi heter Sofia Grane och Agnetha Andersson och läser sjätte terminen på socionomprogrammet på Hälsohögskolan i Jönköping. Nu är det dags att skriva vår kandidatuppsats och vi vill undersöka kuratorers förhållningssätt och inställningar till ungdomars (i åldersgruppen 15-20) lärande om sexualitet på internet. Vi önskar därför intervjua kuratorer på ungdomsmottagningar och STI-mottagningar. Vår förfrågan är nu om ni har intresse av att delta i vår intervjustudie.

Vår frågeställning är vilka risk- och skyddsfaktorer Du som kurator ser i att ungdomar söker sig till internet för att få svar på sina frågor gällande sex och sexualitet.

Intervjuerna kommer att ske på era arbetsplatser och äga rum under vecka 16-19. Samtalen beräknas ta max 45 minuter. Det vi talar om kommer att behandlas konfidentiellt. För att ni ska få en bättre förståelse kring intervjun bifogas ett par exempel på frågor vi kommer att ställa er.

Skulle ni vara intresserade av att delta, hör av er till oss genom att ringa, sms:a eller skicka ett mail! Har ni några frågor eller övriga funderingar så tveka inte att höra av er till oss.

Tack så jättemycket för er tid och ha en fortsatt trevlig dag!

Med vänliga hälsningar
Sofia Grane och Agnetha Andersson

Telefon:
Agnetha Andersson 0706-325066
Sofia Grane 0721596074

Mail:
sofiagrane@hotmail.com
agnetha89andersson@hotmail.com

8. Bilaga 2

Intervjuguide

Informera om:

Deltagandet till intervjun är frivilligt och du kan välja att avbryta när du vill eller låta bli att svara på en fråga. Det som sägs idag kommer endast att användas i forskningsändamål, och personuppgifter eller andra känsliga uppgifter kommer förvaras så obehöriga inte kan ta del av dem. Utomstående kommer heller inte kunna identifiera dig. Får vi lov att göra röstinspelning på intervjun? Några frågor innan vi börjar?

Presentation av oss:

- Anledningen till att vi är intresserade av det här ämnet är för att sexologi är ett ämne om inte ges mycket utrymme på socionomprogrammet. Trots detta finns en lång tradition inom praktiskt och socialt arbete med frågor om sexualitet och ungdomar. Och i Sverige har vi en lång tradition av sexpreventivt arbete med ungdomar.
- Vi tycker det är intressant hur man kan förstå ungdomars sexualitet och hur man talar om detta ämne.

Vi har funnit en kunskapslucka i forskning vad gäller vuxnas attityder och professionellas attityder gentemot ungas lärande på internet. Syftet med vår uppsats är därför att undersöka kuratorers upplevelser, erfarenheter och åsikter kring internet som en plats för lärande om sexualitet.

Introduktionsfrågor

1. Vad har du för utbildnings- och arbetsbakgrund? Hur länge har du arbetat som kurator?
2. När började du arbeta på den här mottagningen?
3. Har du arbetat med gymnasieelever tidigare?
4. Vilka är era arbetsuppgifter på den här mottagningen?

Samtal med ungdomarna

5. Hur kommer ungdomarna i kontakt med er på mottagningen?
6. Vilken är den vanligaste åldersgruppen? Hur vanligt är det att ni möter 15-20-åringar?
7. Vilka frågeställningar är vanligt förekommande hos de ungdomar som träffar dig?
8. Finns det frågor som du tror att ungdomar inte vågar ta upp med er? Vad tror du att det i så fall beror på?
9. Vad gäller sexualitet, vad tror du unga vill lära sig idag?
10. Hur tror du att ungdomar upplever att det är att tala med vuxna om sex?

Internet

9. Hänvisar ni ungdomarna till internet och i så fall vart?
10. Varför tror ni att ungdomar vänder sig till internet i frågor om sexualitet?
11. Ser ni några risker i att unga söker information om sexualitet på internet?
Följdfråga: Vilka då? Brukar ni tala med ungdomarna om dessa risker? Hur mottas det av ungdomarna?

12. Vad ser ni för skyddsfaktorer i att unga söker information om sexualitet på internet?
13. Uppfattar ni skillnad mellan killar och tjejers användning av internet för dessa syften?

Kuratorns roll

15. På vilket sätt har er roll som kurator förändrats i och med internet som ny arena?
16. Hur tycker du som professionell att det är att tala med ungdomar om deras internetanvändning? Följdfråga: Hur tror du att ungdomarna upplever det?
17. Hur tror du att dina egna livserfarenheter påverkar mötet med ungdomen?

Övriga frågor

16. Vad finns det utifrån dina erfarenheter för utmaningar angående övergångsprocessen till en allt mer digitaliserad kunskapsvärld?
17. Önskar du tillägga något ytterligare?

9. Referenslista

- Akre, C., Michaud, P. A., & Suris, J. C. (2010). "I'll Look It Up on The Web First": Barriers and Overcoming Barriers to Consult for Sexual Dysfunction Among Young Men. *Swiss Medical Weekly*, 140, 348-353.
- Byers, L. J., Menzies, K. S., & O'Grady, W. L. (2004). The Impact of Computer Variables on the Viewing and Sending of Sexually Explicit Material on the Internet: Testing Cooper's "Triple-A Engine". *The Canadian Journal of Human Sexuality*, 13, 157-169.
- Cooper, A. (1998). Sexuality and the Internet: Surfing into the New Millennium. *Cyberpsychology & Behaviour*, 1, 187-193.
- Daneback, K. (2006). *Love and Sexuality on the Internet*. (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete).
- Daneback, K., & Månsson, S.-A. (2013). *Sexuality and the Internet. A Collection of Papers 2003-2013*. Malmö: Service Point Holmbergs.
- Daneback, K., & Ross, M. W. (2011). The Complexity of Internet Sexuality. *Sexual Dysfunction: Beyond the Brain- Body Connection*, 31, 121-134.
- Daneback, K., & Löfberg, C. (2011). Youth, Sexuality and the Internet: Young People's Use of the Internet to Learn about Sexuality. I Dunkels, E., Franberg, G.-M., & Hallgren, C. (Red.), *Youth Culture and Net Culture* (s. 190-206). Hershey: IGI Global.
- Evenshaug, O., & Hallen, D. (2001). *Barn- och ungdomspsykologi* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Forsberg, M. (2005). *Brunetter och blondiner: Om ungdom och sexualitet i det mångkulturella Sverige* (Doktorsavhandling, Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete).
- Folkhälsomyndigheten. (2014). *Ungdomar och sexualitet 2014/15*. Hämtad 9 april, 2017, från <https://www.folkhalsomyndigheten.se/documents/sexualitet-halsa/Ungdomsbarametern-2014.pdf>
- Folkhälsomyndigheten. (2017). *Sexualitet och hälsa bland unga i Sverige. UngKAB15 - en studie om kunskap, attityder och beteende bland unga 16-29 år*. Taberg: Media Group.
- Föreningen För Sveriges Ungdomsmottagningar. (2015). *Riktlinjer*. Hämtad 6 april, 2017, från <http://www.fsum.org/fsum/wp-content/uploads/2011/02/riktlinjer1.pdf>
- Gagnon, J. H., & Simon, W. (2005). *Sexual conduct. The social sources of human sexuality* (2. uppl.). Chicago: Aldine.
- Gärddedal, M., & Nathorst-Böös, H. (2009). Internet utanför heteronormen. I Ungdomsstyrelsen, *Se mig - unga om sex och internet* (s. 238-239). Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Hall Stidham, K., Sales McDermott, J., Komro, K. A., & Santelli, J. (2016). The State of Sex Education in the United States. *Journal of Adolescent Health*, 58, 595-597.
- Harden, K. P. (2014). A Sex-Positive Framework for Research on Adolescent Sexuality. *Perspectives on Psychological Science*, 9, 455-469.
- Hjerm, M., & Lindgren, S. (2014). Metod och metod - jag vill ju förstå samhället? I M. Hjerm, S. Lindgren, & M. Nilsson (Red.), *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (s. 13-27). Malmö: Gleerups Utbildning AB.

- Howard, M. N., Davis, J. A., & Mitchell, M. E. (2011). Improving Low-income Teen Health Behaviours with Internet-linked Clinic Interventions. *Sexuality Research & Social Policy*, 8, 50-57.
- Häggström-Nordin, E., & Mattebo, M. (2016). Ungdomars sexualvanor. I E. Häggström-Nordin & C. Magnusson (Red.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s. 55-71). Lund: Studentlitteratur AB.
- Ikonomidis Svedmark, E., & Nyberg, A. K. (2009). Om det privata i publika och digitala rum. I *Se mig – unga om sex och internet* (s. 24-31). Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- King, S. A. (1999). Internet Gambling and Pornography: Illustrative examples of the Psychological Consequences of Communication Anarchy. *CyberPsychology and Behavior*, 3, 175-193.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Kånehols, A. F., Magnusson, H., & Alehagen, S. (2011). Swedish Adolescents' Experiences of Educational Sessions at Youth Clinics. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 2, 119-123.
- Lindgren, S. (2014). Kvalitativ analys. I M. Hjerm, S. Lindgren & M. Nilsson (Red.), *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (s.29-43). Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Löfgren-Mårtenson, L. (2013). *Sexualitet*. Malmö: Liber AB.
- Löfgren-Mårtenson, L., & Månsson, S-A. (2006). "Sex överallt, typ!?" *Om unga och pornografi*. Stockholm: Gothia AB.
- MacIntyre, A. K.-J., Montero Vega, A. R., Sagbakken, M. (2015). From Disease to Desire, Pleasure to the Pill: A Qualitative Study of Adolescent Learning about Sexual Health and Sexuality in Chile. *BMC Public Health*, 15, 1-14.
- Magnusson, C. (2016). Sexualitetens roll i tonårsutvecklingen ur ett psykologiskt perspektiv. I Häggström-Nordin, E., & Magnusson, C. (Red.), *Ungdomar, sexualitet och relationer* (s. 91-121). Lund: Studentlitteratur AB.
- Mustanski, B., Lyons, T., & Garcia, S. C. (2011). Internet Use and Sexual Health of Young Men Who Have Sex With Men: A Mixed-Methods Study. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 289-300.
- Nilsson, M. (2014). Att samla in kvalitativa data - halvstrukturerade intervjuer. I Hjerm, M., Lindgren, S., & Nilsson, M. (Red.), *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys* (s. 149-184). Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Pascoe, C. J. (2011). Resource and Risk: Youth Sexuality and New Media Use. *Sexuality Research and Social Policy*, 8, 5-17.
- Regeringen. (2008). Regeringens proposition 2007/08:110. *En förnyad folkhälsopolitik*. Hämtad 8 april, 2017, från <http://www.regeringen.se/rattsdokument/proposition/2008/03/prop.-200708110/>
- Riksförbundet för sexuell upplysning. (2010). *Sex i tonåren*. Hämtad 17 april, 2017, från <http://www.rfsu.se/sv/Sex--relationer/Sex-genom-livet/Sex-i-tonaren/>

- Ross, M. W., & Kauth, M. R. (2002). Men Who have Sex With men, and the Internet: Emerging Clinical Issues and Their Management. I A. Cooper (Red.), *Sex and the Internet: A guidebook for clinicians* (s.47-69). New York: Brunner-Routledge.
- RFSL. (2015). *Begreppsordlista*. Hämtad 29 maj, 2017, från <http://www.rfsl.se/hbtq-fakta/hbtq/begreppsordlista/>
- Simon, L., & Daneback, K. (2013). Adolescents' Use of the Internet for Sex Education: A Thematic and Critical Review of the Literature. *International Journal of Sexual Health, 24*, 305-319.
- Simon, W., & Gagnon, J. (1984). Sexual scripts. *Society, 22*(1), 53-60.
- SFS (2004:168). *Smittskyddslag*. Stockholm: Socialdepartementet. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/smittskyddslag-2004168_sfs-2004-168
- SFS (2001:453). *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet. Hämtad från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453
- Socialstyrelsen. (2008). *Smittspårning vid sexuellt överförbara infektioner*. Hämtad 13 april, 2017, från http://www.lul.se/Global/Extranät/Vårdgivare/Smittskydd/Dokument/smittspårning_vid_sexuellt_överförbara_infektioner_2008_101_7.pdf
- Socialstyrelsen. (2009). *Ungdomsmottagning på internet - slutredovisning av ett regeringsuppdrag*. Hämtad 4 april, 2017, från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/17733/2009-9-14.pdf>
- Statens medieråd. (2015). *Unga och medier 2015. Fakta om barns och ungas användning och upplevelser av medier*. Hämtad 13 april, 2017, från <https://statensmedierad.se/download/18.7a953dba14fef1148cf3b32/1442841939189/Ungar-och-medier-2015.pdf>
- Thomsson, H. (2010). *Reflexiva intervjuer* (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur AB.
- Tikkanen, R. H., & Ross, M. W. (2003). Technological tearoom trade: Characteristics of Swedish men visiting gay Internet chat rooms. *AIDS Education and Prevention, 15*, 122-132.
- Tikkanen, R. H., Abellson, J., & Forsberg, M. (2011). *UngKAB09 - Kunskap, attityder och sexuella handlingar bland unga*. Göteborg: Intellecta Infolog.
- Tolman, D. L., & McClelland, S. I. (2011). Normative Sexuality Development in Adolescence: A Decade in Review, 2000-2009. *Journal of Research on Adolescence, 21*, 242-255.
- UMO.se. (2017). Informationsmaterial om Youmo. Hämtad 25 maj, 2017, från www.umo.se/Om-Umo/Informationsmaterial-om-Youmo/
- Ungdomsstyrelsen. (2009). *Se mig - Unga om sex och internet*. Hämtad 13 april, 2017, från https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/se-mig-unga-om-sex-och-internet.pdf

- Ungdomsstyrelsen. (2010). *Jag syns, jag finns - Unga om sexuell exponering, prostitution och internet*. Hämtad 13 april, 2017, från https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/jag-syns-jag-finns.pdf
- Ungdomsstyrelsen. (2011). *Hjälp jag dör! Vem la upp bilden?* Hämtad 15 april, 2017, från https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/hjalp-jag-dor.pdf
- Wiederman, M. W. (2015). Sexual Script Theory: Past, Present, and Future. I J. DeLamater & R. F. Plante (Red.), *Handbook of the Sociology of Sexualities* (s.7-22). Schweiz: Springer International Publishing.
- Wiksten-Almströmer, M. (2006). Ungdomsmottagningar - nätverk med helhetssyn på ungas problem. *Läkartidningen*, 103, 289-292.
- World Health Organization. (2015). *Sexual health, human rights and the law*. Geneva: WHO Document Production Services.